

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A FINANČÍ

Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

CENOVÁ ANALÝZA VYBRANÝCH PRODUKTŮ

Vedoucí bakalářské práce
Prof. Ing. František Stříleček, CSc., Dr.h.c.

Autor
Kateřina Křemenová

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina KŘEMENOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Cenová analýza vybraných produktů**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je zpracovat cenovou analýzu vybraných výrobků za posledních deset let.

Osnova práce:

1. Úvod
2. Literární rešerše: Metody používané pro cenovou analýzu. Využití metod mechanické předpovědi. Faktoriální metody. Analýza časových řad. Metody cenové pružnosti, závislost ceny na důchodu obyvatelstva, závislost ceny na potávce. Vliv poptávkových modelů na posouzení cenové dynamiky.
3. Vývoj farmářských cen vepřového a hovězího masa v ČR ve srovnání se zeměmi EU. Hlavní trendy vývoje. Závislost mezi vývojem farmářských cen, cen zpracovatelů a cen obchodu.
4. Vyhodnocení
5. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 30 - 40 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- × Vysušil, J.: Optimální cena - odraz správné kalkulace. Profess, Praha 1994.
- × Lukoszová, X.: Cenová politika firmy, VŠB - TU Ostrava, Edice Wim 98.
- Odborné časopisy - Účetnictví, Cenové zpravodajství Hovězí a vepřové maso - komoditní studie MZE
- Kasan, J. - Fibírová, J.: Ceny a cenová politika, Aleko, Praha 1992
- ✓ Macík, K.: Kalkulace nákladů - základ podnikového controllingu. Montanex, Ostrava 1999.
- Kasan, J.: Cenová politika a politika hospodářské soutěže. 1. vyd. Praha: VŠE, 1994. 166 str. ISBN 80-7079-245-0
- Hanna, N. - Dodge, H. R.: Pricing - Zásady a postupy tvorby cen. 1. vyd. Praha: Management Press, 1997. 203 str. ISBN 80-85943-34-4
- TYRLIK, O. Nákladové řízení a cenová strategie. Ostrava: VŠB-TU, 2006.
- Kvasničková: Vybrané teorie ekonomického myšlení
Farm Accountancy Data Network
- Vysušil, J.: Optimální cena - odraz správné kalkulace. Profess, Praha 1994.

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. František Střeleček, CSc., Dr.h.c.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: 6. dubna 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2010

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Střeleček, CSc., Dr.h.c.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 6. dubna 2009

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Cenová analýza vybraných produktů vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích dne 10. 5. 2010

.....
Kateřina Křemenová

Poděkování:

Touto cestou bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce prof. Ing. Františku Střelečkovi, CSc., Dr.h.c. za odborné vedení, za náměty a připomínky, kterých jsem využila při zpracování této bakalářské práce.

OBSAH:

1.	ÚVOD	2
2.	LITERÁRNÍ REŠERŽE	3
2.1	Cena	3
2.1.1	Definice ceny	3
2.1.2	Funkce ceny	3
2.1.3	Cenová liberalizace	4
2.1.4	Způsoby regulace cen	4
2.2	Metody stanovení ceny	5
2.2.1	Nákladově orientovaná tvorba cen	5
2.2.2	Konkurenčně orientovaná tvorba cen	7
2.2.3	Poptávkově orientovaná tvorba cen	9
2.3	Faktory ovlivňující tvorbu cen.....	11
2.3.1	Vnitřní faktory	11
2.3.2	Vnější faktory	12
2.4	Elasticita poptávky.....	15
2.4.1	Vliv ceny statku na poptávané množství	15
2.4.2	Vliv změn důchodu spotřebitele na poptávku.....	18
2.4.3	Vliv změny ceny ostatních výrobků a služeb na poptávku.....	19
2.5	Analýza časových řad	20
2.5.1	Časové řady lze klasifikovat z několika hledisek:	20
2.5.2	Základní charakteristiky dynamiky vývoje časových řad.....	21
2.5.3	Predikce časových řad	24
3.	CÍL A METODIKA	25
4.	PRAKTICKÁ ČÁST	26
4.1	Vývoj cen zemědělských výrobců jatečného skotu	26
4.2	Vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen	39
4.2.1	Hovězí maso	39
4.2.2	Vepřové maso	45
5.	ZÁVĚR	48
6.	SUMMARY	50
7.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
8.	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	52
8.1	Seznam tabulek	52
8.2	Seznam grafů	52

1. ÚVOD

Tato bakalářská práce monitoruje a hodnotí vývoj cen skotu, prasat, vepřového a hovězího masa v České republice za posledních deset let a porovnává ceny jatečného skotu a jatečných prasat v České republice se zeměmi Evropské unie.

Cenový vývoj vepřového masa v České republice je určen především stavem poptávky a nabídky na českém trhu.

Trh s vepřovým masem byl v České republice v roce 2008 charakterizován meziročním snížením produkce, poklesem stavů prasat, růstem cen zemědělských výrobců jatečných prasat, růstem cen průmyslových výrobců vepřového masa a růstem spotřebitelských cen vepřového masa. V roce 2008 se domácí výroba vepřového masa meziročně snížila o 6,9 %.

Chov prasat je v České republice tradicí, tvoří zhruba 1/4 živočišné a okolo deseti procent veškeré zemědělské produkce. I přesto v České republice dochází už několik let k poklesu stavů prasat. Tento pokles je způsobený především z důvodu prudkého zvýšení nákladů (růst cen krmiv, energií, výdaje na modernizaci vyplývající z legislativy Evropské unie) a také z důvodu rozšíření Evropské unie, což vede k liberalizaci obchodu s živými prasaty a vepřovým masem.

Trh s hovězím masem byl v České republice v roce 2008 charakterizován meziročním nárůstem stavů skotu, zvýšením produkce, růstem vývozu, poklesem porážek, snížením dovozu, snížením průměrných cen zemědělských výrobců jatečného skotu, snížením cen průmyslových výrobců hovězího masa a zvýšením spotřebitelských cen hovězího masa. Výroba hovězího masa je hlavně dána poptávkou na domácím trhu a také možnostmi exportu živého skotu na zahraniční trhy. V roce 2008 se výroba hovězího masa meziročně zvýšila o 7,4 %.

2. LITERÁRNÍ REŠERŽE

2.1 Cena

2.1.1 Definice ceny

- Cena je peněžní vyjádření směnné hodnoty zboží.
- Cena je poměr, ve kterém je zboží směňováno za peníze. Cena je tržní projev hodnoty.
- Cena je peněžní částka sjednána při nákupu a prodeji zboží.¹
- V praxi je cena určena jako peněžní částka sjednána při nákupu a prodeji zboží.

2.1.2 Funkce ceny

- Informační – informuje prodávajícího i kupujícího o potřebách, zálibách, zvyklostech, výrobních možnostech...
- Alokační (regulační) – je spjata s cenovými pohyby. Vypovídá o změnách proporcí mezi nabídkou a poptávkou, což ovlivňuje objem výroby.
- Stimulační – podporuje efektivnost využívání zdrojů, nutí výrobce prodávat za stejnou cenu jako ostatní a to vede ke snižování nákladů za účelem dosažení vyššího zisku.²
- Omezovací – spotřebovat mohou jen někteří, produkci získá jen ten, kdo je schopen cenu uhradit.³
- Distribuční – je nástrojem rozdělování důchodů a statků ve společnosti.

¹ DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1

² DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1

³ DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1

2.1.3 Cenová liberalizace

Cenová liberalizace je postupné rušení norem, které regulují nebo omezují volné utváření cen na trhu. Týká se statků a služeb, ale i mezd (práce), peněz (úroků) a deviz (kurzů).⁴

V České republice cenová liberalizace započala začátkem devadesátých let. V roce 1991 způsobila meziroční skok cenové hladiny o 56%. Od cenové regulace bylo osvobozeno 85% zboží a služeb, pouze ceny základních potravin, energie pro domácnost a veřejných statků (městská doprava, telekomunikační poplatky a nájemné) zůstaly ještě regulované.⁵

2.1.4 Způsoby regulace cen

- Úředně stanovené ceny (vyhlašuje MF) a jedná se buď o ceny minimální, maximální nebo o ceny pevné (v praxi to nejčastěji bývá stanovení maximálních cen).
- Věcné usměrňování cen (kontroluje MF) je volnější forma regulace cen. Nestanoví se částka ceny, ale způsob její kalkulace. Ceny mají obsahovat zdůvodněné náklady a zisk. (V. Dyntarová, L. Poušek)
- Časové usměrňování cen – jedná se o stanovení povinnosti minimálního časového předstihu pro ohlášení zvýšení cen nad stanovený rozsah.
- Cenové moratorium (vyhlašuje ho vláda) jde o zákaz zvyšování cen nad dosud platnou úroveň. Je to výjimečné opatření, které může trvat maximálně 6 měsíců. (V. Dyntarová, L. Poušek)

⁴ DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1

⁵ DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1

2.2 Metody stanovení ceny

Rozhodování o ceně závisí na konkrétních podmínkách, ve kterých se firma nachází (silná konkurence vytváří zcela jinou situaci než postavení monopolu, maximalizace zisku z krátkodobého hlediska je spojena s jinou cenou než z dlouhodobého hlediska, jiná cena minimalizuje rizika, atd.), závisí i na legislativě a zákonných normách v jednotlivých sektorech. (J. Kasan, J. Fibírová)

V praxi je rozhodování o konkrétní výši a úrovni ceny spojeno zejména s otázkou minimalizace rizik na úkor optimální cenové politiky. Podle konkrétních okolností se při určování cen vychází buď více z nákladů, konkurence, či z orientace na poptávku. Můžeme hovořit o magickém trojúhelníku cenové politiky. Výsledkem proto není určování pravidel cenové tvorby, ale spíše vymezení předpokladů tvorby cen z hlediska informací, které lze získat a zájmů účastníku trhů.⁶

2.2.1 Nákladově orientovaná tvorba cen

Nákladově orientovaná cenová tvorba je nejjednodušší metodou tvorby cen. Vychází z kalkulace všech nákladů, které mohou být přiřazeny na výrobek, ať už variabilních nebo fixních, k nimž se přičte žádoucí zisková přírážka podle rozhodnutí vedení firmy.⁷

Jednoduchost této metody spočívá v tom, že nevyžaduje žádné další úsilí nad rámec práce s účetními či finančními údaji firmy. Není potřeba hloubat nad tržní poptávkou, zvažovat vliv konkurence nebo sledovat jiné faktory, které mohou mít na cenu vliv. Náklady se používají za stěžejní a nejdůležitější determinantu cenotvorného úsilí firmy, jež je zaměřeno na pokrytí těchto nákladů a realizaci žádoucí ziskovosti. Nákladově orientovaný přístup dává také možnost dosáhnout požadovaných výsledků v relativně krátké době. (N.Hanna, H. R. Dodge)

⁶ KASAN, J. a FIBÍROVÁ, J. *Ceny a cenová politika*. 1. vyd. Praha: ALEKO Praha, 1991. 209 s. ISBN 80-85341-07-7

⁷ HANNA, N. a DODGE, H. R. *Pricing – Zásady a postupy tvorby cen*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1997. 203 s. ISBN 80-85943-34-4

V praxi se nákladový přístup konkretizuje v zásadě ve dvou způsobech tvorby cen (J. Kasan, J.Fibírová)

- nákladová cena
- cílová cena
- Stanovení nákladové ceny úzce souvisí s problematikou vypočítávání výrobních nákladů, s jejich rozdělováním a přiřazováním ke konkrétním výrobkům, tedy s problematikou kalkulací. Cílem je zjistit celkové náklady na jednotku výroby, průměrné náklady. Cena je určena součtem průměrných nákladů a ziskové přírážky, jako fixního procenta z nákladů s tím, že výše přírážky závisí na druhu výrobku. Tento způsob tvorby cen je nazýván metodou úplných nákladů. Hlavní pozornost v tomto přístupu je věnována evidenci nákladů, technice propočtu společných nákladů. Zdokonalení nákladové tvorby cen je spojeno s respektováním vývoje průměrných nákladů při rozdílném využití kapacit, které s rozvojem technologií nabývá na stále větším významu. Ve snaze posílit stabilitu ceny při proměnlivém objemu výroby a odbytu je vlastní tvorba cen spojena s další nákladovou konceptí tzv. normálních (standardních) nákladů. Rozsah nepřímých nákladů a zisku se vypočítává na jednotku výroby při normálním vytížení výrobní kapacity a tvoří tzv. hrubou či cenovou přírážku. Tato přírážka je neměnná vzhledem k objemu výroby, mění se však její vnitřní struktura, rozdělení na nepřímé náklady a zisk podle proměnlivých podmínek odbytu.
- Z nákladových přístupů tvorby cen je nejvíce propracována metoda cílové ceny, která je založena na určování cílové míry rentability. Tato metoda především sleduje zajištění návratnosti investic. Tvorba cílové ceny probíhá v těchto základních etapách:
 - nejdříve se rozhodne o zisku. Zisk není výsledkem, ale součástí ceny vypočítané na základě cílové míry rentability kapitálu vloženého do výroby
 - pak se rozhoduje o úrovni využití kapacit
 - dále se vypočítají celkové výrobní náklady při standardním využití kapacit
 - celková míra zisku je dána potřebným objemem zisku dělených náklady standardního využití

Je zřejmé, že při stanovení cílové ceny se nebere v úvahu vývoj poptávkové funkce. Takto vytvořená cena musí být prověřena trhem. Pokud je trh schopen absorbovat statky, které se vyrábí při předpokládaném standardním vytížení, je rozhodnuto o výrobě, resp. o rozšíření výrobních kapacit. Není-li tomu tak, statky se nebudou vyrábět, nebo je nutné nalézt způsob snížení nákladů při dodržení cílové výše zisku. (J. Kasan, J. Fibírová)

Důvody použití této metody: (V. Krutina)

- náklady lze snáze a spolehlivěji zjistit než poptávku
- používá se v oborech s přibližně stejnými náklady (zde je omezená možnost cenové konkurence)
- existuje názor, že takto stanovené ceny jsou „spravedlivější“, že výrobce „nevykořisťuje“ zákazníka
- spotřebitel snáze přistoupí na vyšší cenu, když je přesvědčen, že je vyvolána vyššími náklady

2.2.2 Konkurenčně orientovaná tvorba cen (N. Hanna, H. R. Dodge)

U konkurenčně orientované metody se stanovení nebo změna ceny orientuje na výši a změny ceny konkurence a to bez ohledu na náklady statku a jejich vývoj. Firma nejprve určí, koho v současnosti považuje za konkurenci, pak provede vyhodnocení konkurenceschopnosti svého vlastního produktu. Po zvážení těchto poznatků může být cena stanovená pro statek firmy upravena oproti převládající „tržní“ ceně směrem nahoru nebo dolů, přičemž se berou v úvahu zvláštní rysy produktu firmy, relativní přednosti či slabiny jeho konkurenčního postavení a reakce konkurence na stanovené ceny. Když firma zvolí tento způsob tvorby cen, musí pozorně sledovat reakce konkurence na stanovenou cenu. Je to zvláště důležité tam, kde si v určitém tržním prostoru konkurují malý počet firem. V tomto případě cenové změny pravděpodobně povedou k okamžité změně cen u konkurence. (N. Hanna, H. R. Dodge)

Výhody konkurenčně orientované tvorby cen: (N. Hanna, H. R. Dodge)

- Firma může stanovit ceny svých statků relativně snadno a rychle, protože odpadá potřeba předběžného určení tržní poptávky či jiných obtížně získatelných dat.
- Vzhledem k tomu, že tato metoda používá jako základu konkurenční nabídky a ceny, bude pravděpodobně citlivější na konkurenční pozici, kterou firma zaujímá a na možné reakce na stanovenou cenu.
- Z hlediska vnímání stanovené ceny zákazníkem je tato metoda tvorby cen nejlogičtější, neboť sleduje cenovou úroveň, kterou zákazník očekává.
- Pro přežití a úspěch každého statku, zejména pak nově nabízeného, je důležitá spolupráce s distribučními kanály. Distributoři jsou obvykle ochotnější zavést jinou značku, pokud zapadá do cenového pásma výrobků, s kterými již obchodují, zvláště mohou-li u tohoto nového statku dosáhnout svého obvyklého obchodního rozpětí. Je také větší pravděpodobnost, že ceny určené na konkurenčním základě budou citlivější na dealerské marže než ceny určené jinými metodami cenové tvorby.
- Tento přístup k tvorbě cen nabízí firmě výběr z celé řady cenových strategií k dosažení vlastních cílů. Vzhledem k tomu, že převládající cenová úroveň určité třídy produktů na trhu představuje vlastně měřítko, jímž zákazníci poměřují kvalitu existujících nabídek, může manažer tím, že stanoví cenu pod nebo nad cenovou úroveň konkurence, manipulovat s představami zákazníků o příslušné značce.

Nevýhody konkurenčně orientované tvorby cen: (N. Hanna, H. R. Dodge):

Může se stát, že takto stanovená cena nepokrývá náklady a ziskové cíle firmy.

V tomto případě má firma tři možnosti:

1. nést ztráty nebo se spokojit se sníženou ziskovostí, dokud statek nezíská opět dost síly, aby vytvářel zisk
2. přizpůsobit výběr materiálů, vybavení a pracovních sil, aby bylo možno produkovat statek za nižších nákladů umožňující dosáhnout rentability statku
3. zastavit problematickou produkci statku

2.2.3 Poptávkově orientovaná tvorba cen (N. Hanna, H. R. Dodge)

Cenová politika u poptávkově orientované tvorby cen klade důraz na intenzitu poptávky po statku. Znalost struktury poptávky je nezbytným předpokladem aplikace tohoto typu cenové tvorby. Firma musí mít představu o množství statku, které lze prodat při různých úrovních cen. Na základě znalosti průběhu poptávky může určit, která úroveň produkce a prodeje bude firmě přinášet nejvyšší zisk. Nejvýnosnější úroveň nebo tu úroveň, která je v souladu s vymezenými cíli firmy, lze zjistit propojením odhadů průběhu výrobních a odbytových nákladů pro různé úrovně prodeje se zjištěným průběhem poptávky. Ze vzájemné interakce průběhu nákladů pro různé úrovně prodeje a očekávaných prodejních výnosů odpovídajících příslušným objemům a cenám vyplyne určení nejvýhodnější ceny. Chceme-li stanovit optimální cenu v situaci, kdy existuje více možných úrovní cen, pak musíme získat odhad, jak reaguje objem poptávky po výrobku na cenové změny.

(N. Hanna, H. R. Dodge)

K odhadu poptávky lze použít tyto metody (N. Hanna, H. R. Dodge):

- Agregování odhadů prodejních zástupců – tato metoda je založena na odhadech procentního růstu (poklesu) poptávky v důsledku x-procentního snížení (zvýšení) ceny daného statku, získaných od prodejních zástupců.
- Expertní odhady – odhad poptávky získaný od expertů může nabývat jedné ze tří forem:
 - bodový odhad prodeje – představuje odhad nejpravděpodobnějšího množství statků, které bude prodáno při dané ceně
 - intervalový odhad prodeje – představuje odhad, který tvrdí, že objem prodeje se bude pohybovat v určitém rozmezí s danou mírou spolehlivosti
 - odhad rozdělení pravděpodobnosti – představuje odhad pravděpodobnosti dosažení objemu prodeje v rozmezí dvou či více intervalů
- Analýza minulých dat – odhady poptávky pro různé úrovně cen mohou být provedeny také pomocí analýzy minulých prodejů a časových řad.

- Zjišťování postojů zákazníků – tato metoda spočívá v zjištění od zákazníků pravděpodobnosti toho, že si koupí určitý statek při různých cenách.
- Hodnota funkční výkonnosti statků – existuje mnoho případů, kdy statek, pro něž firma hledá odhady poptávky představuje inovaci či vylepšení dosavadního statku a umožňuje s úspěchem substituovat dosavadní statek, a to při dosažení úspor provozních nákladů či času. Při určování ceny nového nebo zdokonaleného statku je možno jako základu tvorby cen využít například potenciálních úspor z hlediska pracovních a časových charakteristik užití statku. Hodnota (cena) nového statku je pak přibližně určována hodnotou práce a času souvisejících s užíváním statku, které přináší substituce dosavadního statku jeho novou verzí. Poptávková křivka nového statku potom může být odhadnuta tak, že se vezmou v úvahu náklady na alternativní přístupy k zajištění stejné funkce statku.
- Testování trhu – marketingový test znamená důkladné prověření zamýšleného marketingového mixu po omezenou dobu a v malém počtu vhodně zvolených geografických oblastí, kdy se statek nabízí k prodeji za reálných tržních podmínek a sledují se reakce zákazníků na testované marketingové prvky.
- Laboratorní experimenty – metoda odhadu poptávky, při které se s cenou manipuluje v uměle vytvořeném prostředí a pozoruje se účinek na objem poptávky.

(N. Hanna, H. R. Dodge)

2.3 Faktory ovlivňující tvorbu cen

Cenová rozhodnutí firmy jsou ovlivňována vnitřními faktory firmy i vnějšími faktory prostředí.⁸

2.3.1 Vnitřní faktory

Mezi vnitřní faktory, které ovlivňují rozhodování o cenách patří:

- Marketingové cíle
- Strategie marketingového mixu
- Náklady
- Organizace

Marketingové cíle – než firma stanoví cenu, musí rozhodnout o své strategii pro produkt, která z velké části závisí na minulých rozhodnutích o pozici na trhu. Současně může firma hledat další cíle. Mezi obvyklé cíle patří například přežití, maximalizace současného zisku, maximalizace podílů na trhu nebo prvenství v kvalitě produktů. (P. Kotler)

Strategie marketingového mixu – cena je jedním z nejvýznamnějších nástrojů marketingového mixu, které používá firma pro dosažení svých cílů. Marketingový mix se skládá z tzv. 4P – produkt (Product), cenu (Price), distribuci (Distribution) a propagaci (Promotion). Cena, jako jediný nástroj marketingového mixu, přímo generuje zisk.

Náklady – náklady patří mezi jeden z nejvýznamnějších faktorů, který ovlivňuje tvorbu cen. Podle Kotlera náklady stanoví spodní hranici pro ceny, které firma může za své produkty požadovat. Firma chce žádat cenu, která pokrývá všechny náklady na výrobu, distribuci a prodej statků. Náklady firmy mohou tvořit důležitou součást cenové strategie. Mnoho firem se snaží stát se ve svém odvětví „nízkonákladovými producenty“. Firmy s nižšími náklady mohou nastavit nižší ceny, které vedou k vyššímu prodeji a zisku. (P. Kotler).

⁸ KOTLER, P. Moderní marketing. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

Náklady dělíme na:

- Fixní – náklady se s úrovní výroby a prodeje nemění.
- Variabilní – náklady se mění podle úrovně výroby.
- Celkové – souhrn fixních a variabilních nákladů pro danou úroveň výroby.

Organizace – cenovou organizací rozumíme organizaci cenové politiky.⁹ Jedná se o určité dilema v míře centralizace či decentralizace cenových rozhodnutí.¹⁰ Firmy se musí rozhodnout, kdo a jakým způsobem bude ceny stanovovat.¹¹ Vždy záleží na velikosti a charakteru firmy.¹² Podle Kotlera v malých firmách ceny často stanovuje vrcholový management, ve velkých firmách se tvorbou cen většinou zabývá manažer divize nebo výrobní řady. V odvětvích, pro která je tvorba cen klíčovým faktorem (např. v leteckém, ocelářském a ropném průmyslu), mají firmy často cenové oddělení, které stanoví nejlepší cenu nebo pomůže ostatním oddělením takovou cenu najít. Na tvorbu cen mají vliv také prodejní manažeři, výrobní manažeři, finanční manažeři a účetní.

2.3.2 Vnější faktory

Mezi vnější faktory ovlivňující rozhodování o cenách patří:

- Struktura trhu
- Vztahy mezi nabídkou a poptávkou
- Jednání zákazníků
- Chování konkurence
- Jednání zprostředkovatelů a distributorů
- Další vnější faktory

⁹ ŠNEKOVÁ, Irena. *Cenová politika v podniku*: bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2008. 55 s.

¹⁰ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹¹ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹² KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

Struktura trhu – na různých typech trhů se stanovuje cena různými způsoby.¹³

- Dokonalá konkurence – trh, na kterém mnoho kupujících a prodávajících obchoduje s jednotnou komoditou – žádný prodávající nebo kupující nemá podstatný vliv na současnou tržní cenu.¹⁴
- Monopolistická konkurence – trh, na kterém mnoho kupujících a prodávajících obchoduje za celou řadu cen, nejen za cenu tržní.¹⁵
- Oligopol – trh, na němž existuje jen několik prodávajících, kteří citlivě reagují na změny cen a marketingové strategie ostatních prodávajících.¹⁶
- Čistý monopol – trh, na kterém je jediný prodávající – může jít o vládní monopol, soukromý regulovaný monopol nebo soukromý neregulovaný monopol.¹⁷

Vztahy mezi nabídkou a poptávkou: (M. Březinová)

- Příjmová elasticita – vyjadřuje skutečnost, že poptávka je také určována příjmy spotřebitele.
- Koeficient pružnosti poptávky – vyjadřuje vztah mezi cenou a poptávaným množstvím.
- Koeficient křížové elasticity – zákazník při koupi sleduje ceny substitutů a jejich změna ovlivňuje poptávku.

Jednání zákazníků – zákazníka ovlivňuje mnoho faktorů, ze kterých vyplyne minimální a maximální cena, kterou je ochoten zaplatit.¹⁸

Chování konkurence – cena a kvalita konkurenčního produktu.

¹³ BŘEZINOVÁ, Monika. Přednášky z předmětu Marketing, 2008

¹⁴ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹⁵ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹⁶ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹⁷ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

¹⁸ BŘEZINOVÁ, Monika. Přednášky z předmětu Marketing, 2008

Jednání zprostředkovatelů a distributorů – vlastní cenovou politikou ovlivňují konečnou cenu pro zákazníka.¹⁹ Firma by měla ceny stanovit tak, aby distributorům umožnila slušný zisk, tím získala jejich podporu a pomohla jim produkt výhodně prodat.²⁰

Další vnější faktory – mezi další vnější faktory můžeme zařadit například právní normy, sociální otázky, ekonomické podmínky jako je boom či recese, inflace a úrokové míry aj.

¹⁹ BŘEZINOVÁ, Monika. Přednášky z předmětu Marketing, 2008

²⁰ KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2

2.4 Elasticita poptávky

- Vliv změny ceny statku na poptávané množství - cenová elasticita poptávky
- Vliv změny důchodu spotřebitele na poptávku - důchodová elasticita poptávky
- Vliv změny ceny ostatních výrobků a služeb na poptávku - křížová elasticita poptávky

2.4.1 Vliv ceny statku na poptávané množství

Dopad změny ceny lze rozdělit na 2 efekty:

Substituční efekt

Je změna poptávaného množství v důsledku substituce (nahrazování) dražšího statku statkem levnějším. Růst ceny jednoho statku vyvolá pokles poptávky po tomto statku a růst poptávky po statku levnějším.

Pro normální a méněcenné statky je substituční efekt vždy negativní.

Důchodový efekt

Je změna poptávaného množství statku v důsledku změny reálného důchodu (kupní síly) spotřebitele. Spotřebitel při vyšší ceně kupuje méně statku, protože mu původní částka nestačí na nákup původního množství, které kupoval před zvýšením ceny.²¹

Důchodový efekt je negativní pro normální statky a pozitivní pro méněcenné statky.

Celkový efekt

Je dán součtem substitučního a důchodového efektu.

Celkový efekt je u normálních statků vždy negativní a u méněcenných statků bývá většinou negativní.

²¹ HOLMAN, R. *Ekonomie*. 3.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 714 s. ISBN 80-7179-681-6

Cenová elasticita poptávky (Price Elasticity of Demand)

Vyjadřuje vztah mezi procentní změnou poptávaného množství statku a procentní změnou ceny poptávaného statku. Vyjadřuje se jako poměr procentní změny množství poptávaného statku k procentní změně ceny.²²

$$\text{Cenová elasticita poptávky} = \frac{\% \text{ změna poptávaného množství}}{\% \text{ změna ceny}}$$

Cenovou elasticitu poptávky měříme **koeficientem cenové elasticity poptávky (E)**, který udává o kolik procent se zvýší (sníží) poptávané množství, když se cena sníží (zvýší) o jedno procento.

$$E = \frac{\text{poptávky} \frac{Q_2 - Q_1}{(Q_2 + Q_1) : 2}}{P_2 - P_1} \cdot \frac{P_2 + P_1}{2}$$

Kde: E koeficient cenové elasticity
Q1 počátečně poptávané množství
Q2 poptávané množství po změně
P1 počáteční cena
P2 cena po změně

(L. Macáková)

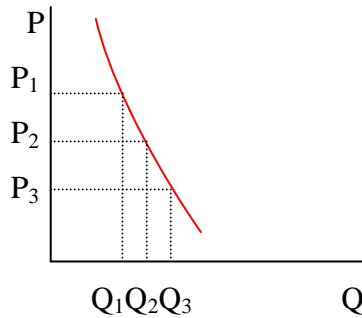
Podle velikosti koeficientu cenové elasticity poptávky (E) rozlišujeme 3 základní typy poptávky:

- Neelastická poptávka – poptávka je neelastická, jestliže koeficient cenové elasticity poptávky je menší než jedna ($E < 1$). To znamená, že procentní změna ceny vyvolá menší procentní změnu objemu poptávaného množství statku .
- Elastická poptávka – poptávka je elastická, jestliže koeficient cenové elasticity poptávky je větší než jedna ($E > 1$). To znamená, že procentní změna ceny vyvolá větší procentní změnu objemu poptávaného množství statku.
- Jednotkově elastická poptávka – poptávka je jednotkově elastická, jestliže koeficient cenové elasticity poptávky je roven jedné ($E = 1$). To znamená, že

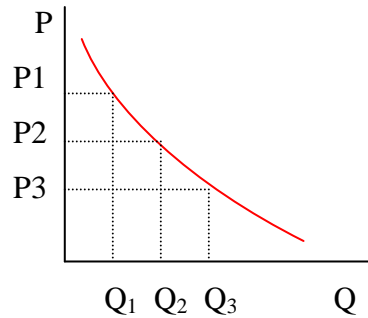
²² MACÁKOVÁ, L. *Mikroekonomie – základní kurs*. 9. vyd. Slaný: Melandrium, 2005. 275 s. ISBN 80-86175-41-3

procentní změna ceny vyvolá stejnou procentní změnu objemu poptávaného množství statku.

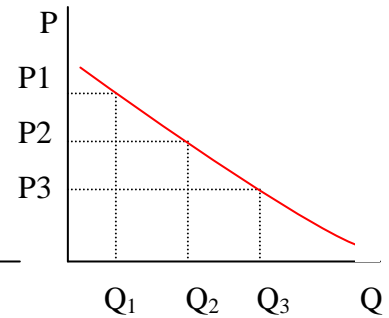
Neelastická poptávka

Jednotkově elastická poptávka

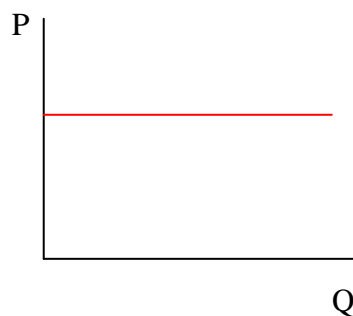
Elastická poptávka

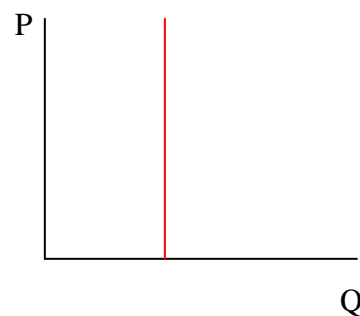
Kromě těchto tří uvedených variant existují ještě dvě krajní možnosti

- Dokonale elastická poptávka - dokonale elastická poptávka je v případě, že koeficient cenové elasticity poptávky je roven nekonečnu ($E = \infty$). To znamená, že objem poptávaného množství statku se mění, aniž by docházelo ke změně ceny. Změny poptávaného množství statku jsou vyvolány jinými faktory než cenou.
- Dokonale neelastická poptávka – dokonale neelastická poptávka je v případě, že koeficient cenové elasticity poptávky je roven nule ($E = 0$). To znamená, že objem poptávaného množství statku se nemění se změnou ceny.

Dokonale elastická poptávka

Dokonale neelastická poptávka

Faktory ovlivňující elasticity poptávky (L. Macáková)

- Povaha potřeb, které statek uspokojuje – elasticita poptávky po statcích denní potřeby je nižší než elasticita poptávky po luxusních předmětech.
- Podíl výdajů na určitý statek v rozpočtu spotřebitele – čím je podíl vyšší, tím vyšší je elasticita poptávky po tomto statku.
- Existence a dostupnost substitutů – čím hojnější a dostupnější jsou substituty, tím je elasticita poptávky vyšší.
- Elasticita poptávky se také mění v čase – s prodlužováním časového horizontu je elasticita poptávky vyšší.

2.4.2 Vliv změn důchodu spotřebitele na poptávku

Engelova křivka

Vyjadřuje závislost poptávaného množství statku na důchodu spotřebitele. Tato závislost záleží na charakteru a druhu statku:

- Normální statky – statky, u nichž poptávané množství s růstem důchodu spotřebitele roste.
 - Nezbytné statky – statky, jejichž poptávané množství roste pomaleji než důchod spotřebitele.
 - Luxusní statky – statky, jejichž poptávané množství roste rychleji než důchod spotřebitele.
- Méněcenné statky – statky, u nichž poptávané množství s růstem důchodu spotřebitelem klesá.

Důchodová elasticita poptávky (Income Elasticity of Demand)

Vyjadřuje vztah mezi procentní změnou poptávaného množství statku a procentní změnou důchodu spotřebitele.

$$\text{Důchodová elasticita poptávky} = \frac{\% \text{ změna poptávaného množství}}{\% \text{ změna důchodu}}$$

Důchodová elasticita poptávky může nabývat kladných i záporných hodnot.

- Nabývá-li kladné hodnoty, znamená to, že jde o statek normální, u kterého se při zvýšení důchodu spotřebitele zvýší i poptávka.
 - u nezbytných statků se důchodová elasticita poptávky pohybuje v intervalu od nuly do jedné
 - u luxusních statků je důchodová elasticita poptávky větší než jedna
- Nabývá-li záporné hodnoty, znamená to, že jde o statek málo kvalitní, od kterého při zvýšení důchodu spotřebitel upouští.

2.4.3 Vliv změny ceny ostatních výrobků a služeb na poptávku

Křížová elasticita poptávky (Cross Elasticity of Demand)

Vyjadřuje, o kolik procent se změní poptávané množství daného statku, když se změní cena jiného statku o jedno procento.

$$\text{Křížová elasticita poptávky} = \frac{\% \text{ změna poptávaného množství}}{\% \text{ změna ceny jiného statku}}$$

Křížová elasticita poptávky může nabývat kladné, záporné i nulové hodnoty.

- vyjde-li kladná hodnota, znamená to, že statky jsou zaměnitelné (tj. jedná se o substituty) – zvýšení ceny jednoho statku vede ke zvýšení poptávky jiného statku (substitutu)
- vyjde-li záporná hodnota, znamená to, že statky se vzájemně doplňují (tj. jsou komplementární) – zvýšení ceny jednoho statku vede ke snížení poptávky po jiném statku
- vyjde-li nulová hodnota, znamená to, že statky jsou na sobě nezávislé

2.5 Analýza časových řad

Důležitou úlohou statistických analýz ekonomických jevů je zkoumání jejich dynamiky. Empirická pozorování v ekonomické oblasti jsou často uspořádána do časové řady.²³

Časovou řadou se rozumí posloupnost věcně a prostorově srovnatelných hodnot statistického znaku, která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času a to zpravidla ve směru od minulosti do přítomnosti.

Analýzou časových řad se rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto dynamických systémů.

Časová řada je obvykle uspořádána ekvidistantně, tj. časová vzdálenost mezi hodnotami znaku je shodná, např. 1 rok.²⁴

2.5.1 Časové řady lze klasifikovat z několika hledisek:

1) Podle typu ukazatele

- Intervalové časové řady – hodnoty ukazatele (statistického znaku) jsou sledovány v určitém časovém intervalu a jsou proto délkou časového intervalu ovlivněny. Intervalový ukazatel je zpravidla ukazatel objemu. Např. velikost tržby za týden, objem výroby, spotřeba surovin atd.
- Okamžikové časové řady – hodnoty ukazatele (statistického znaku) se vztahují k určitému okamžiku. Okamžikový ukazatel je obvykle ukazatel stavu. Např. počet zaměstnanců podniku k počátku určitého období, počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce ke konci roku.

(A. Čermáková)

2) Podle periodicity sledování

- Dlouhodobé časové řady - mají hodnoty sledované v ročních či delších časových úsecích.
- Krátkodobé časové řady – se sledují v úsecích kratších než jeden rok. Např. čtvrtletní či měsíční časové řady.

²³ ARLT, J. a ARLTOVÁ, M. *Ekonomické časové řady*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 285 s. ISBN 978-80-247-1319-9

²⁴ ČERMÁKOVÁ, A. *Statistika II*. 1. vyd. České Budějovice: ZF JU, 1998. 135 s. ISBN 80-7040-270-9

- Vysokofrekvenční časové řady – mají hodnoty sledované v úsecích kratších než je jeden týden. Např. denní časové řady.

(J. Arlt, M. Arltvá)

3) Podle druhů sledovaných ukazatelů

- Časové řady absolutních ukazatelů
- Časové řady odvozených charakteristik

4) Podle způsobu vyjádření údajů

- Časové řady naturálních ukazatelů
- Časové řady peněžních ukazatelů

2.5.2 Základní charakteristiky dynamiky vývoje časových řad

Dynamikou vývoje časové řady rozumíme změny hodnot sledovaného ukazatele v čase, a to buď v absolutním nebo relativním pojetí. Charakteristiky dynamiky vývoje časových řad lze počítat jak u řad intervalových, tak u řad okamžikových. Nutnou podmínkou pro věcný smysl a správnou interpretaci charakteristik je shoda délky časových intervalů, resp. shoda vzdáleností mezi okamžiky zjišťování.²⁵

Mezi základní charakteristiky časových řad patří:

- Absolutní přírůstek (tzv. 1. diference) – udává rozdíl hodnoty znaku v časové řadě v čase t a hodnotou znaku v čase $t - 1$. Řada prvních diferencí je nositelem důležité informace. Pokud se totiž jednotlivé členy této řady systematicky nezměňují nebo nezmenšují (tj. jejich hodnoty náhodně kolísají), lze u původní časové řady předpokládat lineární trend. (A. Čermáková)

$$\Delta_t^{(1)} = y_t - y_{t-1} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- Průměrný absolutní přírůstek

$$\bar{\Delta} = \frac{y_n - y_1}{n - 1}$$

- Relativní přírůstek – z řady relativních přírůstků usuzujeme na tempo růstu sledovaného ukazatele v původní časové řadě. Rostou-li (klesají-li) hodnoty, vykazuje ukazatel rostoucí (klesající) tempo růstu. Pokud je řada relativních

²⁵ ČERMÁKOVÁ, A. *Statistika II*. 1. vyd. České Budějovice: ZF JU, 1998. 135 s. ISBN 80-7040-270-9

přírůstků zhruba konstantní, lze usuzovat i na konstantní tempo růstu sledovaného ukazatele. (A. Čermáková)

$$\delta_t = \frac{\Delta y_t}{y_{t-1}} = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} = \frac{y_t}{y_{t-1}} - 1 \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- d) Koeficient růstu (řetězové indexy) – mají podobný charakter jako relativní přírůstky. A obdobně jako řada prvních diferencí jsou nositelem důležité informace. Pokud se hodnoty v řadě řetězových indexů systematicky ani nezvyšují ani nesnižují, lze předpokládat, že původní časová řada má exponenciální trend. (A. Čermáková)

$$k_i = \frac{y_t}{y_{t-1}} \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- e) Průměrný koeficient růstu – je geometrickým průměrem řetězových indexů.

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

- f) Druhá diference – je absolutní diference první diference.

$$\Delta_t^{(2)} = \Delta_t^{(1)} - \Delta_{t-1}^{(1)} \quad t = 3, 4, \dots, n$$

- g) Koeficient zrychlení – je poměr druhé a první diference.

$$\varphi_t = \Delta_t^{(2)} / \Delta_{t-1}^{(1)} \quad t = 3, 4, \dots, n$$

Ekonomické časové řady jsou charakteristické trendem, sezónností, podmíněnou heteroskedasticitou, nelinearitou a společnými vlastnostmi více časových řad, např. tzv. společným trendem. Tyto vlastnosti se u časových řad neobjevují zpravidla najednou. Jejich přítomnost závisí na typu časové řady, např. sezónnost se objevuje u krátkodobých časových řad, podmíněná heteroskedasticita u vysokofrekvenčních časových řad. (J. Arlt, M. Altová)

Trend – odráží dlouhodobé změny v průměrném chování časové řady, resp. obecnou tendenci vývoje zkoumaného jevu za dlouhé období. Trend může mít různý charakter, může být rostoucí, klesající, strmý, mírný, v průběhu času se může měnit, takže jej lze pokládat spíše za cyklus. (J. Arlt, M. Arltová)

Sezónnost – sezónností se rozumí periodické kolísání v časové řadě, které má systematický charakter. Toto kolísání se odehrává během jednoho kalendářního roku a

každý rok se ve stejné nebo modifikované podobě opakuje. Periodické změny jsou způsobeny především střídáním ročních období a různými institucionalizovanými lidskými zvyky. Sezónnost může být přítomna u krátkodobých a u vysokofrekvenčních časových řad.²⁶

Nelinearita – problematika nelinearity je velmi široká a zdaleka ne prozkoumaná. Některé ekonomické časové řady jsou charakteristické strukturálními zlomy, změnami průběhu a variability. Tento způsob chování ekonomických časových řad nemůže být korektně zachycen lineárními modely. (J. Arlt, M. Arltová)

Podmíněná heteroskedasticita – jedním ze základních předpokladů, ze kterého se v teoretických a empirických analýzách zabývajících se finančními časovými řadami, tj. časovými řadami odvozených z cen nebo charakterizující ceny, často vychází je, že logaritmy tzv. výnosů, tj. logaritmy koeficientů růstu, mají normální rozdělení s konstantní střední hodnotou a konstantním rozptylem v čase. Důvod pro logaritmování je, že ceny mohou být záporné, takže se předpokládá jejich logaritmicko-normální rozdělení. V praxi se velmi často ukazuje, že časové řady logaritmů výnosů mají rozdělení špičatější s „tlustšími“ konci ve srovnání s rozdělením normálním. To znamená, že četnost výskytu extrémně vysokých kladných či záporných hodnot je vyšší, než za předpokladu normality. Uvedená vlastnost finančních časových řad je známá relativně dlouho, může být způsobena charakteristickým rysem jejich chování, resp. chováním logaritmů jejich koeficientů růstu. Variabilita těchto časových řad se v průběhu času mění, období s vysokou variabilitou jsou střídána období s variabilitou nižší. Tato skutečnost je spojena s rostoucí a klesající nejistotou na trhu. Lze si představit, že logaritmus výnosu má normální rozdělení s rozptylem, který se mění v závislosti na čase. Tato vlastnost se označuje jako podmíněná heteroskedasticita. Nepodmíněné rozdělení logaritmů výnosů je potom směsicí normálních rozdělení, z nichž ta s malým podmíněným rozptylem koncentrují výnosy v blízkosti střední hodnoty a jiná s velkým podmíněným rozptylem posouvají výnosy do konců rozdělení. Výsledkem je nepodmíněné špičaté rozdělení s „tlustými konci“. (J. Arlt, M. Arltová)

²⁶ ARLT, J. a ARLTOVÁ, M. *Ekonomické časové řady*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 285 s. ISBN 978-80-247-1319-9

Společné vlastnosti časových řad – výše uvedené vlastnosti jsou důležité při provádění analýzy jednorozměrných časových řad za účelem konstrukce předpovědí. Významné jsou však také při analýze vícerozměrných časových řad, neboť některé z nich časové řady sdílejí společně. Zkoumají-li se vztahy ekonomických časových řad, je vždy důležité vědět, zda tyto časové řady mají podobný trend, sezónnost nebo variabilitu. (J. Arlt, M. Altová)

2.5.3 Predikce časových řad (A. Čermáková)

Jsou dva důvody, proč potřebujeme znát modely časových řad:

- potřebujeme analyzovat dosavadní vývoj ekonomického ukazatele
- potřebujeme odhadnout vývoj tohoto ukazatele do budoucnosti

Odhadujeme-li vývoj ukazatele do budoucnosti, mluvíme o extrapolaci či predikci v časové řadě. Můžeme též užít termín „prognóza časové řady“. Z hlediska časového horizontu předpovědí dělíme prognózy na:

- krátkodobé – vývoj ukazatele předpovídáme na jedno až tři časová období dopředu
- dlouhodobé – vývoj ukazatele předpovídáme na více než tři časová období dopředu

(A. Čermáková)

I když máme dostatečně dlouhou časovou řadu a provedli jsme důkladný věcný rozbor, nedoporučuje se prognózovat na více než 5 časových období. Chyba prognózy může být totiž vysoká. Současně existuje i nebezpečí, že nepoznáme – a tudíž v předpovědi nezachytíme – změnu směru vývoje ukazatele způsobenou cyklickým kolísáním.²⁷

²⁷ ČERMÁKOVÁ, A. *Statistika II*. 1. vyd. České Budějovice: ZF JU, 1998. 135 s. ISBN 80-7040-270-9

3. CÍL A METODIKA

Cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj cen vybraných výrobků, konkrétně vývoj cen zemědělských výrobců hovězího a vepřového masa, vývoj cen průmyslových výrobců hovězího a vepřového masa a vývoj spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa.

Literární rešerše

V první části bakalářské práce bylo čerpáno z vědecké a odborné literatury týkající se cenové problematiky. Dané podklady jsou pak zachyceny v přehledu použité literatury.

Technika sběru dat

Statistické údaje o cenách zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat, průmyslových výrobců hovězího a vepřového masa a o spotřebitelských cenách hovězího a vepřového masa byly čerpány na internetových stránkách Českého statistického úřadu a na internetových stránkách Ministerstva zemědělství.

Metodický postup

V praktické části bakalářské práce je zpracována analýza vývoje cen jatečného skotu a jatečných prasat, dále provonání cen jatečného skotu a jatečných prasat v České republice ve srovnání se zeměmi Evropské unie. Je zde i analýza vývoje cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa a posouzení závislosti cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen.

Technika zpracování dat

Všechna zjištěná data jsou zpracována do textu, tabulek a grafů na PC pomocí Microsoft Word 2003 a Microsoft Excel 2003.

4. PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. V první části je analyzován vývoj cen zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat a ve druhé části je analyzován vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa.

4.1 Vývoj cen zemědělských výrobců jatečného skotu

Ceny zemědělských výrobců jatečných býků

Tabulka 1: CZV jatečných býků jakostní třídy S, E, U

Kč/kg živ. hm.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Průměr roku
2000	38,26	38,32	38,69	38,93	39,20	39,55	40,03	41,38	42,72	43,04	43,05	40,63	40,31
2001	37,93	35,50	33,53	33,37	33,69	33,97	33,25	32,24	32,37	32,86	34,08	35,41	33,81
2002	36,64	39,05	40,45	40,21	39,81	39,07	37,75	36,89	36,44	36,11	35,37	34,80	37,29
2003	35,42	36,69	37,39	37,60	37,45	37,26	37,13	37,14	37,04	36,48	35,66	35,89	36,68
2004	35,89	36,48	36,77	37,15	37,11	37,67	38,60	39,21	39,48	39,24	38,87	39,13	38,27
2005	39,54	39,84	40,87	41,44	41,93	41,92	42,29	42,15	42,09	41,18	40,83	40,72	41,31
2006	41,07	41,70	41,89	42,80	42,61	42,45	42,77	42,58	41,96	41,69	41,07	40,63	41,89
2007	40,58	40,48	40,77	40,71	40,57	40,38	39,81	39,27	39,27	39,08	38,62	38,57	39,84
2008	39,00	38,90	38,89	39,19	39,05	39,27	38,90	38,73	38,48	38,40	38,38	38,58	38,81
2009	39,27	40,71	41,72	41,73	41,22	40,75	39,92	39,44	39,32	38,47	38,16	38,64	39,95

Pramen: Měsíční ceny ČSÚ

Poznámka: Průměr roku vypočten jako vážený průměr

V průběhu roku 2000 se ceny zemědělských výrobců pohybovaly v průměru na 40,31 Kč/kg živé váhy, přičemž na začátku roku byly ceny nejnižší, kdy v lednu byly na hodnotě 38,26 Kč/kg živé váhy a naopak v říjnu byly na nejvyšší úrovni, kde přesáhly hranici 43 korun za kilo živé váhy.

V roce 2001 zaznamenáváme pokles CZV oproti roku 2000. Průměrná cena roku 2000 byla na částce 33,81 Kč/kg živé váhy, což představuje meziroční pokles o 6,5 Kč/kg živé váhy (o 16,13%).

V roce 2002 došlo k meziročnímu zvýšení průměrné ceny zemědělských výrobců jatečných býků o 3,48 Kč/kg ž.hm (o 10,3%). V tomto roce se vyšplhala průměrná cena jatečných býků na 37,29 Kč/kg ž.hm. Přičemž nejvyšší cena byla v březnu a nejnižší na konci roku, kdy dosahovala hranice 34,8 Kč/kg ž.hm.

Od února do září roku 2003 se pohybovaly CZV jatečných býků nad průměrnou cenou tohoto roku. Na začátku a na konci roku byly ceny pod hranicí 36,68 Kč/kg živé váhy. CZV jatečných býků se v roce 2004 postupně zvyšovaly. Tento nárůst cen byl v důsledku zvyšování cen v EU, kam převážně jatečné býky vyvážíme. Tento trend pokračuje i v roce 2005.

Průměrná cena roku 2005 se oproti předcházejícímu roku zvýšila o necelých 7,4% tj. na úroveň 41,31 Kč/kg ž.hm. Nejvyšší cenu v tomto roce zaznamenáváme v červenci a nejnižší na počátku roku.

Ceny zemědělských výrobců jatečných býků roku 2006 jsou pro chovatele nejpriznivější od námi sledovaného roku 2000, kdy se průměrná cena vyšplhala na hodnotu 41,89 Kč/kg živé váhy. Meziročně jsou ceny pro chovatele příznivější, avšak mnohem méně než v předešlých dvou letech. V dubnu tohoto roku byla naměřena nejvyšší hodnota a to 42,8 Kč/kg ž.hm., naopak v prosinci byla cena nejnižší a to 40,63, což představuje rozdíl 2,17 Kč/kg ž.hm. (5,1 %).

Průměrná cena za 1kg jatečné váhy býků byla v roce 2007 pro chovatele meziročně méně příznivá než v předcházejícím roce, kdy se propadla ze 41,89 Kč/kg ž.hm. na 39,84, tj. o 2,05 Kč/kg ž.hm. (o 4,9 %).

V roce 2008 byly průměrné ceny zemědělských výrobců jatečných býků pro chovatele meziročně relativně podobné jako v předcházejícím roce. Průměrná cena za 1 kilogram živé váhy se ve srovnání s předešlým rokem snížila o 1,03 Kč.

Průměrná CZV za jatečné býky je v roce 2009 o něco příznivější ve srovnání s předešlým rokem. Meziroční nárůst průměrné ceny je o 1,14Kč za kilogram živé váhy. Nejvyšší cena tohoto roku byla zaznamenána v dubnu, naopak nejnižší cena byla v listopadu. Rozdíl těchto dvou cen je 3,57 Kč/kg ž.hm. (8,56 %).

Ceny zemědělských výrobců jatečných krav

Tabulka 2: CZV jatečných krav jakostní třídy S, E, U Kč/kg živ. hm.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	průměr roku
2000	25,30	25,20	25,38	25,40	25,68	25,98	26,43	27,98	29,25	30,06	30,33	28,14	27,05
2001	25,48	24,20	22,64	22,47	22,93	23,40	21,85	20,58	20,25	19,90	19,57	19,21	21,40
2002	18,60	19,11	20,30	21,15	21,85	21,60	21,67	21,99	22,15	21,78	20,92	19,73	21,05
2003	19,72	19,62	18,98	18,83	18,95	19,41	18,89	19,13	18,80	18,93	18,39	18,57	18,94
2004	18,41	18,52	18,83	19,29	20,52	22,17	23,97	24,78	24,97	25,24	24,94	25,09	22,96
2005	25,24	25,87	26,38	27,16	27,52	27,84	28,21	28,12	28,35	27,57	26,95	26,39	27,26
2006	26,82	26,84	26,96	27,00	27,26	27,52	27,76	27,51	27,17	27,23	27,02	27,48	27,24
2007	27,03	27,25	27,09	26,66	27,12	27,07	27,06	27,15	27,26	26,94	26,78	26,88	27,02
2008	26,65	26,68	26,72	27,14	27,24	27,64	27,95	27,02	26,76	26,62	26,83	26,46	26,97
2009	26,24	26,56	27,22	26,95	27,04	26,74	27,13	26,70	26,05	25,86	25,21	25,24	26,41

Pramen: Měsíční ceny ČSÚ

Poznámka: Průměr roku vypočten jako vážený průměr

Průměrná CZV jatečných krav v roce 2000 byla 27,05 Kč/kg ž.hm. Přičemž nejvyšší cena byla zaznamenána v listopadu a nejnižší v únoru, kde tento rozdíl činí 5,13 Kč/kg živé váhy.

V roce 2001 byl rapidní meziroční pokles průměrné ceny zemědělských výrobců jatečných krav, který činí 5,65 Kč/kg ž.hm. (20,89%).

V průběhu roku 2002 dochází k postupnému zvyšování CZV jatečných krav až do září, potom opět nastává snižující se tendence. Tyto ceny jsou nejnižší za sledované období od roku 2000. Průměrná cena tohoto roku je na hodnotě 21,05 Kč/kg živé váhy.

V roce 2003 opět pokračuje meziroční pokles průměrné ceny. Průměrná cena roku 2003 je o 2,11 korun za kilogram živé váhy jatečné krávy nižší než v předcházejícím roce, což představuje meziroční pokles o 10%. Ve srovnání s rokem 2000 je tato průměrná cena nižší o 8,11 Kč/kg ž.hm (o 29,98 %).

Rok 2004 je pro chovatele příznivější v porovnání s rokem 2003. Zaznamenáváme zde meziroční nárůst o 4,02 Kč/kg ž.hm. (o 21,22 %).

Zvyšování CZV jatečných krav pokračuje i v roce 2005. V tomto roce průměrná CZV dosahovala hranice 27,26 Kč/kg ž.hm., což představuje meziroční zvýšení o 4,3 Kč/kg ž.hm. (o 18,73 %). Můžeme konstatovat, že průměrná CZV jatečných krav byla nejvyšší od počátku sledovaného období tj. od roku 2000.

V roce 2006 dosahovala průměrná cena za kilogram živé váhy jatečné krávy téměř stejné úrovně jako v předešlém roce.

V roce 2007 došlo k mírnému meziročnímu poklesu, přesto však průměrná cen roku přesáhla hranici 27 Kč/kg ž.hm. Můžeme konstatovat, že CZV jatečných krav jsou v posledních 3 letech vyrovnány.

V roce 2008 pokračuje nepatrný meziroční pokles, kdy průměrná CZV jatečných krav klesla o tři setiny pod hranici 27 korun za 1kg živé váhy.

Snížení cen následuje i v roce 2009, kdy průměrná cena byla 26,41 Kč/kg ž.hm.

Nejvyšší cena tohoto roku byla naměřena v březnu, kde dosahovala hranice 27,22 Kč/kg ž.hm, naopak nejnižší byla v listopadu, kdy klesla k 25,21 Kč/kg ž.hm, což představuje rozdíl 2,01 Kč/kg ž.hm.

Ceny zemědělských výrobců jatečných jalovic

Tabulka 3: CZV jatečných jalovic jakostní třídy S, E ,U Kč/kg živ. hm.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Průměr roku
2000	29,62	29,68	29,33	29,91	29,91	30,33	30,92	32,25	33,51	34,15	33,99	32,87	31,37
2001	30,38	28,62	26,97	26,23	26,87	27,54	26,48	25,01	24,93	25,20	25,46	25,43	26,25
2002	25,96	27,12	28,22	28,19	28,56	28,06	27,90	27,64	27,69	27,36	27,19	26,25	27,48
2003	25,90	25,90	26,48	27,06	25,91	26,51	26,47	26,26	26,23	26,00	25,78	25,09	26,09
2004	25,03	25,33	25,41	25,85	26,56	27,18	27,81	28,61	28,70	28,98	28,48	29,18	27,63
2005	28,97	29,46	30,06	30,10	30,79	31,32	31,74	31,47	31,27	31,11	30,75	30,50	30,77
2006	30,65	30,68	31,16	32,06	31,50	31,59	31,60	32,61	31,79	31,23	30,41	29,99	31,28
2007	30,15	30,43	30,31	29,98	30,46	29,74	30,39	31,00	30,79	30,78	30,11	30,22	30,36
2008	30,34	30,13	30,03	30,72	31,14	31,12	30,68	30,72	30,14	30,37	30,32	30,95	30,55
2009	29,99	30,34	30,81	30,84	31,24	30,49	31,04	31,16	30,07	30,28	30,06	30,62	30,58

Pramen: Měsíční ceny ČSÚ

Poznámka: Průměr roku vypočten jako vážený průměr

Průměrná cena zemědělských výrobců jatečných jalovic v roce 2000 byla nejvyšší za sledované období 2000-2009, kdy dosahovala 31,37 Kč/kg živé váhy. Přičemž nejvyšší hodnota tohoto roku byla zaznamenána v říjnu 34,15 Kč/kg ž.hm., oproti tomu nejnižší cena byla v březnu 29,33 Kč/kg ž.hm., což představuje rozdíl více jak 4,8 korun za kilo živé váhy.

Rok 2001 znamenal pro prvovýrobce rapidní snížení, kdy meziroční pokles průměrné ceny činí 5,12 Kč/kg ž.hm (16,32%).

U vývoje CZV jatečných jalovic v roce 2002 je patrné, že ceny měly mírně rostoucí tendenci až do června, poté opět začaly klesat. Průměrná cena tohoto roku se zvýšila o 1,23 Kč/kg ž.hm. (o 4,69 %) oproti předešlému roku.

Počátkem roku 2003 dochází k nárůstu cen zemědělských výrobců jatečných jalovic. Tento rostoucí trend je zastaven v dubnu, kdy v květnu a červnu jsou CZV kolísavé a v následujících měsících až do konce roku pokračuje už jen trend snižujících se cen. Podle průměru roku 2003 došlo k poklesu CZV jatečných jalovic oproti předešlému roku o 1,39 Kč/kg ž.hm. (o 5,1 %).

Od ledna do července roku 2004 dochází k růstu CZV jatečných jalovic. Od srpna je trend vývoje CZV jatečných jalovic kolísavý. V meziročním porovnání průměrů je zřejmé, že si prvovýrobci jatečných jalovic polepší o 1,54 Kč/kg živé váhy (o 5,9 %). V roce 2005 pokračuje pro chovatele příznivý trend vývoje cen. CZV jatečných jalovic měly až do července rostoucí tendenci, avšak od srpna začaly opět mírně padat. Ve srovnání s předcházejícím rokem činí průměr 30,77 Kč/kg ž.hm, což představuje meziroční nárůst o 3,14 Kč/kg ž.hm. (11,36 %).

I v roce 2006 byl zaznamenán meziroční nárůst průměrné CZV, který byl 0,51 Kč/kg ž.hm. Toto meziroční zvýšení bylo však menší než v předešlých dvou letech. Během roku 2006 se plně projevila sezónnost se snížením cen od září a propadem v prosinci těsně pod 30 Kč/kg živé váhy jatečné jalovice.

V roce 2007 bylo shledáno meziroční snížení průměrné ceny o 0,92 Kč (o 2,9 %) z 31,28 Kč na 30,36 za kilo živé váhy. Oproti předchozímu roku byla však cena jatečných jalovic průměrně vyrovnaná.

V průběhu let 2008 a 2009 je cena za jatečné jalovice poměrně vyrovnaná. Nejvyšší byla v květnu a červnu roku 2008 a v červenci a srpnu roku 2009, kdy se přehoupla přes hranici 31 korun za kilo živé váhy jatečné jalovice.

Ceny zemědělských výrobců jatečných telat

Tabulka 4: CZV jatečných telat jakostní třídy S, E, U Kč/kg živ. hm.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Průměr roku
2000	46,58	46,59	45,84	48,98	47,20	49,57	48,96	52,43	49,15	50,37	51,91	51,63	49,15
2001	47,91	46,70	46,55	45,10	43,47	44,44	45,08	47,27	44,62	45,05	45,26	40,84	45,20
2002	40,59	38,21	37,29	42,98	39,86	42,76	43,94	40,94	38,25	40,30	39,36	39,71	40,31
2003	38,71	37,61	39,30	38,68	38,33	40,34	39,08	40,00	41,80	41,40	41,12	42,31	40,15
2004	42,28	38,61	40,71	42,28	44,84	50,29	54,31	56,79	54,71	55,86	55,47	57,27	51,21
2005	56,73	62,32	61,79	65,56	69,66	70,41	68,51	69,72	63,95	64,21	65,25	61,73	65,29
2006	63,23	65,73	69,38	68,15	70,91	69,87	73,06	67,11	66,56	61,65	60,43	58,55	65,69
2007	58,57	59,38	60,44	59,84	59,54	60,28	60,04	58,77	58,05	58,25	55,31	55,53	58,67
2008	56,13	54,68	55,15	55,52	53,41	53,80	52,46	52,49	49,50	47,98	48,93	47,32	52,28
2009	47,28	47,27	49,37	52,19	54,53	56,33	59,41	58,88	58,70	58,50	57,69	58,38	54,88

Pramen: Měsíční ceny ČSÚ

Poznámka: Průměr roku vypočten jako vážený průměr

Průměrná cena jatečných telat roku 2000 byla 49,15 Kč/kg ž.hm. Nejvyšší hodnoty dosáhla v srpnu 52,37 Kč/kg ž.hm., naopak nejnižší v březnu 45,84 Kč/kg ž.hm., což představuje rozdíl 6,53 korun za 1kg živé váhy.

Rok 2001 znamenal pro prvovýrobce pokles cen. Průměrná cena roku 2001 byla o 3,95 Kč/kg ž.hm. (o 8 %) nižší než v předešlém roce.

Klesající trend pokračoval i v roce 2002, kdy průměrná cena jatečných telat meziročně klesla o 4,89 Kč/kg ž.hm (o 10,8 %). Ve srovnání s rokem 2000 je tento rozdíl 8,84 Kč/kg ž.hm (téměř 18 %).

Ceny zemědělských výrobců jatečných telat byly v roce 2003 kolísavé s rostoucí tendencí.

Přesto byl roční průměr cen nejnižší od námi sledovaného období (od roku 2000).

Rok 2004 znamenal pro chovatele jatečných telat náhlý růst. V porovnání s rokem 2003 byla průměrná cena roku 2004 vyšší o 11,06 Kč/kg ž.hm. (o 27,55 %).

Růst cen pokračuje i v roce 2005, kdy meziročně průměrná CZV jatečných telat vzrostla o 14,08 Kč/kg ž.hm. (o 27,5 %). Nejvyšší cenu tohoto roku zaznamenáváme v červnu, kde se poprvé od roku 2000 přehoupala přes sedmdesátikorunovou hranici za kilo živé váhy.

Průměrná roční CZV jatečných telat roku 2006 je téměř shodná s rokem předešlým, i přesto zde zaznamenáváme nepatrný nárůst. Nejvyšší cena tohoto roku byla v červenci, kdy dosahovala 73,06 Kč/kg živé váhy, oproti tomu nejnižší cena byla v prosinci 58,55 Kč/kg ž.hm, kdy tento rozdíl je neuvěřitelných 14,51 Kč/kg ž.hm.

V průběhu roku 2007 byla cena zemědělských výrobců poměrně vyrovnaná. Přesto zde sledujeme meziroční pokles o 7,02 Kč/kg ž.hm. (o 10,7 %). Tento pokles cen se začínal objevovat už v posledních měsících roku 2006 a setrvává i během celého tohoto roku.

V roce 2008 pokračuje trend klesajících CZV jatečných telat. Ve srovnání s předcházejícím rokem byla průměrná cena roku o 6,39 Kč/kg ž.hm. (o 10,9 %) nižší.

V průběhu roku 2009 zaznamenáváme růst cen, který se projeví i v meziročním srovnání průměrné ceny. Nejvyšší cena tohoto roku byla naměřena v červenci 59,41 Kč/kg ž.hm., naopak nejnižší v únoru 47,27 Kč/kg ž.hm., což činí rozdíl 12,14 korun za 1 kg živé váhy jatečného telete.

Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat

Tabulka 5: CZV jatečných prasat 1.tř. jakosti - odpovídá EU Kč/kg ž.hm.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Průměr roku
2000	34,75	31,75	29,65	29,86	31,28	33,70	36,08	37,90	38,70	39,53	40,28	39,67	35,26
2001	39,28	39,13	39,06	40,39	43,29	46,20	47,36	47,26	47,08	46,65	44,40	40,61	44,06
2002	37,32	35,44	33,40	33,03	32,61	30,64	28,09	33,17	37,52	36,72	31,61	26,46	32,89
2003	26,81	28,75	26,51	27,67	29,88	28,19	28,40	32,43	35,12	35,82	31,51	26,99	30,47
2004	25,48	24,41	27,00	30,03	30,33	31,14	35,13	36,17	36,18	37,09	35,38	34,72	33,01
2005	34,33	32,27	31,78	31,40	29,98	31,03	33,07	33,39	33,19	32,57	31,98	32,33	32,39
2006	32,21	30,49	29,17	29,17	29,63	30,76	32,60	33,67	34,53	33,87	31,57	29,68	31,80
2007	28,89	26,93	26,10	26,07	26,53	28,21	30,55	32,72	32,95	31,20	28,39	27,67	28,85
2008	28,01	26,75	26,11	27,68	29,31	32,16	33,15	32,66	33,27	33,41	31,72	30,43	30,39
2009	29,83	28,98	28,92	30,23	30,73	31,37	31,90	31,61	31,08	29,67	27,61	26,93	29,91

Pramen: Měsíční ceny ČSÚ

Poznámka: Průměr roku vypočten jako vážený průměr

Průměrná cena zemědělských výrobců jatečných prasat byla v roce 2000 na hodnotě 35,26 Kč/kg živé váhy, přičemž nejvyšší hodnoty dosahovala v listopadu, kdy se přehoupla přes 40 korun a naopak nejnižší hodnoty dosahovala v březnu, kdy spadla na úroveň 29,65 Kč/kg živé váhy.

V roce 2001 sledujeme meziroční nárůst CZV jatečných prasat o 8,8 Kč/kg ž.hm. (o 24,96 %). V tomto roce byla průměrná cena zemědělských výrobců nejvyšší za námi pozorované období let 2000-2009. Nejvyšší cena byla naměřena v červenci a to 47,26 Kč/kg ž.hm. naopak nejnižší byla naměřena v březnu a to 39,06 Kč/kg ž.hm.

Do července roku 2002 se průměrné ceny zemědělských výrobců jatečných prasat snižovaly a to až na úroveň 28,09 Kč/kg živé váhy. Od srpna tohoto roku pozorujeme

opět růst CZV a v měsíci září zaznamenáváme nejvyšší cenu tohoto roku a to 37,52 Kč/kg živé váhy. Oproti roku 2001 shledáváme meziroční pokles průměrné CZV o 11,17 Kč/kg ž.hm. (o 25,35 %).

V roce 2003 dostávali prvovýrobci jatečných prasat v průměru o 2,42 Kč/kg živé váhy (o 7,36 %) méně než v předešlém roce.

Rok 2004 byl pro chovatele jatečných prasat nejpříznivější za poslední dva roky. Průměrná CZV meziročně vzrostla o 2,54 Kč/kg ž.hm. (o 8,34%). Nejvyšší cena tohoto roku byla zaznamenána v měsíci říjnu, kdy překonala hranici 37,09 Kč/kg ž.hm.

V roce 2005 zaznamenáváme meziroční pokles průměrné ceny jatečných prasat o 1,88 %. Rovněž tak v roce 2006 zaznamenáváme mírný meziroční pokles průměrné ceny jatečných prasat a to o 1,82 %.

Rok 2007 byl pro prvovýrobce jatečných prasat neztrátovější od námi sledovaného období (od roku 2000). Průměrná cena tohoto roku klesla na hodnotu 28,85 Kč/kg živé váhy, což je ve srovnání s rokem 2001, který byl pro farmáře nejpříznivější, pokles o 15,21 Kč/kg živé váhy (o 34,5 %). Nejnižší cenu tohoto roku shledáváme v dubnu, kdy byla na hranici 26,10 Kč/kg ž.hm., naopak nejvyšší cenu shledáváme v září a to 32,72 Kč/kg živé váhy.

V roce 2008 se ve srovnání s předchozím rokem pro farmáře jatečných prasat vyvíjel příznivěji. Zaznamenáváme zde meziroční nárůst průměrné roční ceny jatečných prasat o 1,54 Kč/kg živé váhy (o 5,34 %). V prvních čtyřech měsících tohoto roku měly ceny klesající tendenci, od května však ceny zvyšovaly až na říjnové maximum 33,41 Kč/kg živé váhy.

V roce 2009 zaznamenali farmáři jatečných prasat nepatrný meziroční pokles průměrné roční ceny o 0,48 Kč/kg ž.hm. (o 1,58 %). Nejvyšší ceny tohoto roku byly naměřeny ve třetím kvartálu, kdy se pohybovaly v průměru okolo 31,5 Kč/kg živé váhy.

Indexy průměrných cen zemědělských výrobců jatečných zvířat

Tabulka 6: Indexy průměrných CZV jatečných zvířat

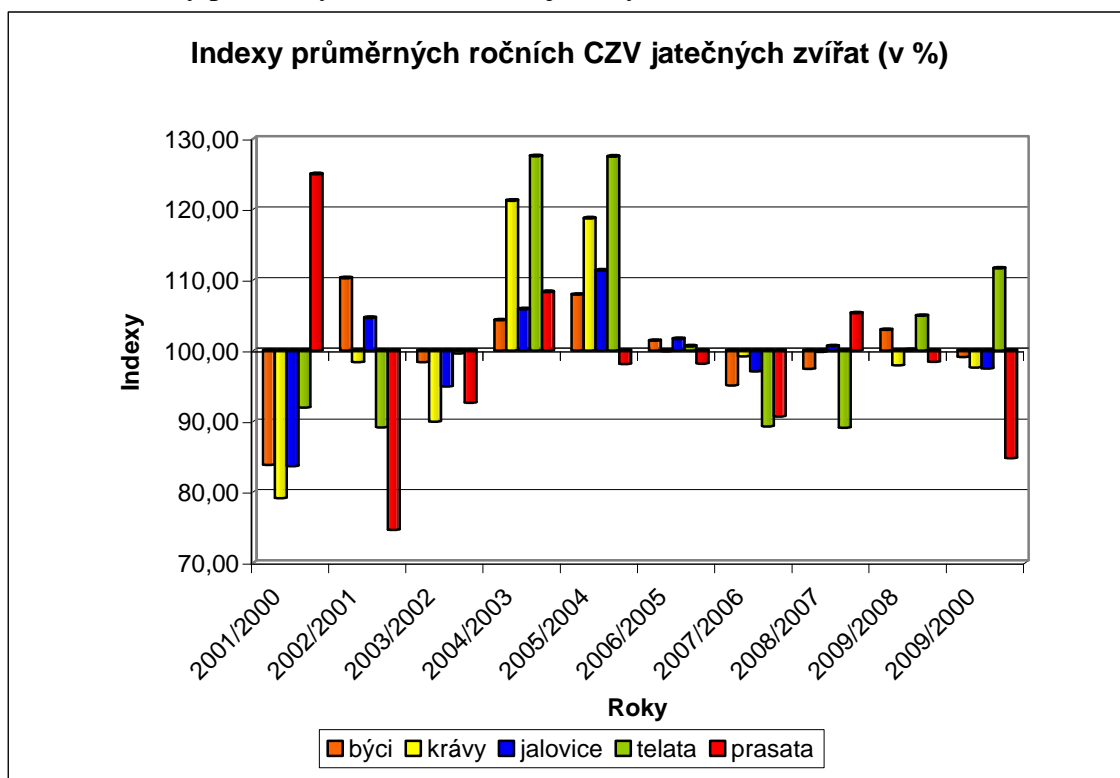
Roky	Indexy průměrných ročních CZV za jatečné (v %)				
	býky	krávy	jalovice	telata	prasata
2001/2000	83,87	79,11	83,68	91,96	124,96
2002/2001	110,29	98,36	104,69	89,18	74,65
2003/2002	98,36	89,98	94,94	99,60	92,64
2004/2003	104,33	121,22	105,90	127,55	108,34
2005/2004	107,94	118,73	111,36	127,49	98,12
2006/2005	101,40	99,93	101,66	100,61	98,18
2007/2006	95,11	99,19	97,06	89,31	90,72
2008/2007	97,41	99,81	100,63	89,11	105,34
2009/2008	102,94	97,92	100,10	104,97	98,42
2009/2000	99,11	97,63	97,48	111,66	84,83

Zdroj: Vlastní výpočty

Tabulka indexů průměrných ročních CZV jatečných zvířat značí, že nejvyšší meziroční nárůst v kategorii jatečných býků byl v roce 2002 a to více jak 10%, naopak největší meziroční pokles byl v roce 2001 cca 16 %. V kategorii jatečných krav byl největší meziroční propad cen v roce 2001 a to téměř 21 %, naopak nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2004 a to 21,2 %. V kategorii jatečných jalovic byl naměřen největší meziroční propad v roce 2001 a to 16,3 %, naopak nejvyšší meziroční růst průměrných CZV jatečných jalovic byl v roce 2005 a to 11,4 %. Nejvyšší meziroční nárůst ve skupině jatečných telat byl zaznamenán v roce 2004, který činil 27,6%, oproti tomu největší meziroční pokles byl zaznamenán v roce 2008 a to téměř 11 %.

Ve skupině jatečných prasat zaznamenáváme nejvyšší meziroční nárůst průměrných ročních CZV v roce 2001, který byl téměř 25 %, naopak největší meziroční propad shledáváme následujícím roce a to 25,4 %.

Graf 1: Indexy průměrných ročních CZV jatečných zvířat

Zdroj: autor

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že v roce 2001 ve srovnání s rokem 2000, průměrné roční ceny jatečného skotu klesaly a naopak průměrné roční ceny prasat vzrostly o téměř 25 %. V roce 2002 byl naměřen meziroční nárůst v kategorii jatečných býků a jatečných jalovic, v kategorii jatečných telat a jatečných prasat byl zaznamenán značný meziroční pokles průměrných cen zemědělských výrobců.

V roce 2003 byl u všech skupin jatečných zvířat zaznamenán meziroční pokles průměrných cen. V roce 2004 byl naopak naměřen meziroční růst průměrných cen jatečných zvířat. Stejně tomu bylo i v roce 2005 s výjimkou kategorie jatečných prasat, kde sledujeme nepatrný pokles meziroční průměrné ceny. V dalších letech byly meziroční změny průměrných cen zemědělských výrobců v kategoriích jatečných býků, jatečných krav a jatečných jalovic téměř nepatrné. Oproti tomu ve skupině jatečných telat a jatečných prasat sledujeme značné meziroční pohyby průměrných cen. Když srovnáme rok 2009 s rokem 2000, tak zjistíme, že meziroční průměrné ceny v kategorii jatečných býků, jatečných krav a jatečných jalovic klesly jen nepatrně, naopak

v kategorii jatečných prasat klesly o více jak 15%. U jatečných telat, jako v jediné skupině shledáváme, že došlo téměř k 12 % meziročnímu nárůstu.

Tabulka 7: Ceny jatečných prasat a jatečného skotu v EU

Ceny jatečných prasat a jatečného skotu v EU (EUR/100 kg j. hm.)										
Státy EU	2004		2005		2006		2007		Index 07/06 (v %)	
	Prasata	Skot	Prasata	Skot	Prasata	Skot	Prasata	Skot	Prasata	Skot
Německo	146,1	223,6	146,9	255,0	154,1	267,5	139,1	259,2	90,3	96,9
Rakousko	143,7	236,0	144,9	264,2	151,3	276,4	137,9	273,2	91,1	98,8
Belgie- Lucembur.	135,7	204,1	135,9	220,6	141,1	249,1	129,2	241,5	91,6	96,9
Dánsko	121,2	207,2	122,1	240,6	128,4	257,9	117,7	248,2	91,7	96,2
Španělsko	139,7	261,6	143,6	284,3	154,2	313,3	139,2	308,1	90,3	98,3
Francie	132,0	270,1	134,9	290,1	141,6	304,0	127,8	291,5	90,3	95,9
Itálie	155,2	279,8	142,3	319,2	158,0	340,8	144,2	324,1	91,3	95,1
Irsko	133,4	235,6	130,8	248,1	140,2	269,1	132,6	263,1	94,6	97,8
Nizozemsko	131,8	198,2	130,3	227,1	137,3	237,4	123,7	226,9	90,1	95,6
Velká Británie	151,4	268,6	147,4	266,6	149,6	280,1	153,0	275,2	102,3	98,2
Maďarsko	138,6	186,7	143,7	198,8	145,0	194,7	136,7	199,4	94,3	102,4
Polsko	141,7	169,9	133,2	200,4	129,1	212,1	128,4	212,6	99,5	100,2
ČR	140,7	190,7	143,8	217,4	147,6	229,4	138,7	226,3	94,0	98,7
EU 27	138,9	253,8	139,1	267,8	145,4	285,3	135,2	275,3	93,0	96,5

Zdroj: Office de l'Élevage EUROSTAT

Tabulka zachycuje ceny jatečných prasat a jatečného skotu ve vybraných zemích Evropské unie od roku 2004 do roku 2007 a dále porovnává změny cen v roce 2007 oproti roku 2006.

Můžeme konstatovat, že ceny za jatečný skot mají nejvyšší v Itálii, Španělsku a Francii, naopak nejnižší ceny mají v Maďarsku, Polsku a České republice.

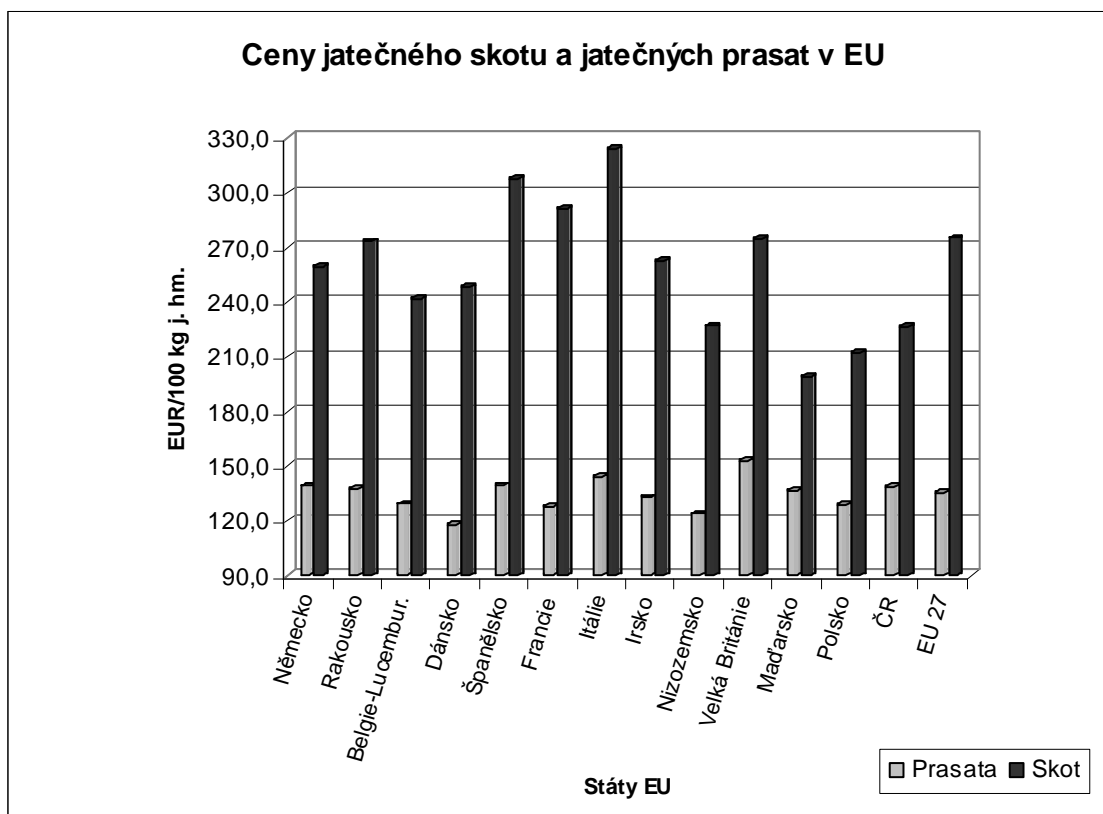
V případě jatečných prasat můžeme říci, že nejvyšší ceny jsou ve Velké Británii a Itálii, naopak nejnižší jsou v Dánsku a Nizozemsku.

Česká republika je v cenách jatečného skotu dlouhodobě hluboko pod průměrem Evropské unie. Naopak v cenách jatečných prasat je ČR dlouhodobě mírně nad průměrem Evropské unie.

V porovnání meziročního vývoje v roce 2007 oproti roku 2006 vidíme, že jak ceny jatečného skotu, tak ceny jatečných prasat se meziročně snížily v celé Evropské unii,

s výjimkou cen za jatečná prasata ve Velké Británii a cen za jatečný skot v Maďarsku a Polsku.

Graf 2: Ceny jatečného skotu a jatečných prasat v EU

Zdroj: autor

Graf porovnává ceny jatečného skotu a jatečných prasat v roce 2007 za vybrané země Evropské unie. Z grafu je na první pohled patrné, že ceny za jatečný skot jsou v průměru dvojnásobně větší než ceny jatečných prasat.

Nejvyšší ceny za jatečný skot se platí v Itálii, kde jsou ceny o 17,7 % vyšší než je průměr Evropské unie, oproti tomu nejnižší ceny jatečného skotu mají v Maďarsku, kde se platí o 27,6 % méně než je průměr EU. Česká republika je v cenách za jatečný skot 18 % pod průměrem Evropské unie.

Co se týká cen za jatečná prasata, tak můžeme konstatovat, že nejvyšší ceny se platí ve Velké Británii a to o 13 % více, než je průměr Evropské unie. Naopak nejnižší ceny za jatečná prasata mají v Dánsku. Česká republika je v cenách jatečných prasat nad průměrem EU a to o více jak 2,5 %.

Tabulka 8: Tržby zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat

	Mj.	Býci		Krávy		Jalovice		Telata		Prasata		Celkem	
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Porážky	t	6130	5760	4485	5226	815,5	972,7	74,8	77,1	31656	30733	x	x
Ceny	Kč/t	38810	39950	26980	26410	30560	30580	52280	54880	30390	29910	x	x
Tržby	mil. Kč	237,9	230,1	121	138	24,9	29,7	3,9	4,2	962	919,2	1349,7	1321,2

Zdroj: ČSÚ; Vlastní výpočty

Tato tabulka zachycuje tři ukazatele: průměrné porážky skotu a prasat v tunách v roce 2008 a 2009, průměrné ceny roku 2008 a 2009 za tunu pro jednotlivé kategorie skotu a pro prasata a celkové tržby zemědělských výrobců za skot a za prasata v letech 2008 a 2009.

Množství porážek bylo v roce 2009 u všech kategoriích vyšší než v předešlém roce, s výjimkou jatečných býků, kdy velikost porážek klesla o 370 tun (o 6 %).

Průměrné ceny za tunu živé váhy vzrostly u jatečných býků (o 3 %) a jatečných telat (o 5 %), naopak u jatečných krav a jatečných prasat zaznamenáváme pokles. Průměrné ceny jatečných jalovic za tunu živé váhy zůstaly téměř nezměněny.

V oblasti tržeb, které získaly zemědělství výrobci z prodeje masa, sledujeme, že se celkové tržby v roce 2009 oproti roku 2008 snížily a to o 28,5 mil.Kč (o 2,1 %). Tento pokles byl ovlivněn kategoriemi jatečných býků, kde tržby klesly o 3,3 % a jatečných prasat, kde rovněž tržby klesly o 4,45 %. V ostatních kategoriích zaznamenáváme meziroční nárůst tržeb.

4.2 Vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen

V této části bakalářské práce budu analyzovat vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen za vybrané kategorie hovězího a vepřového masa.

4.2.1 Hovězí maso

Tabulka 9: CPV a SC hovězího masa

Rok	Hovězí maso (Kč/kg)							
	Zadní bez kostí		Přední bez kostí		Přední s kostí		Svíčková	
	CPV	SC	CPV	SC	CPV	SC	CPV	SC
2000	115,74	145,13	94,85	122,19	55,81	70,41	331,79	x
2001	106,74	142,89	88,01	123,22	52,66	70,04	263,94	360,09
2002	108,55	146,80	87,65	123,31	53,49	70,15	262,64	339,64
2003	105,74	145,59	83,10	120,07	51,50	68,92	301,44	368,11
2004	112,01	150,40	87,47	123,23	51,99	71,65	379,02	446,43
2005	123,23	157,70	95,00	128,32	55,97	76,19	390,27	488,65
2006	127,36	165,08	96,00	132,34	57,77	77,27	389,83	486,37
2007	125,82	168,44	94,89	132,53	55,30	78,55	457,61	517,84
2008	124,40	174,65	91,97	135,26	54,95	81,97	506,40	595,31

Zdroj: ČSÚ; Rezortní statistika ÚZEI, BIC, TIS^{CR} SZIF

Poznámka: Průměr roku CPV vypočten jako vážený průměr; Průměr roku SC vypočten jako aritmetický průměr

V této tabulce můžeme vidět vývoj průměrných ročních cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen za vybrané kategorie hovězího masa.

Tabulka 10: Indexy CPV a SC hovězího masa

Roky	Indexy cen hovězího masa (v %)							
	Zadní bez kosti		Přední bez kosti		Přední s kostí		Svíčková	
	CPV	SC	CPV	SC	CPV	SC	CPV	SC
2001/2000	92,22	98,46	92,79	100,84	94,36	99,47	79,55	x
2002/2001	101,70	102,74	99,59	100,07	101,58	100,16	99,51	94,32
2003/2002	97,41	99,18	94,81	97,37	96,28	98,25	114,77	108,38
2004/2003	105,93	103,30	105,26	102,63	100,95	103,96	125,74	121,28
2005/2004	110,02	104,85	108,61	104,13	107,66	106,34	102,97	109,46
2006/2005	103,35	104,68	101,05	103,13	103,22	101,42	99,89	99,53
2007/2006	98,79	102,04	98,84	100,14	95,72	101,66	117,39	106,47
2008/2007	98,87	103,69	96,92	102,06	99,37	104,35	110,66	114,96
2008/2000	107,48	120,34	96,96	110,70	98,46	116,42	152,63	x

Zdroj: Vlastní výpočty

Tabulka popisuje meziroční změny cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen v jednotlivých kategoriích hovězího masa.

CPV hovězího masa zadního bez kosti měly střídavě rostoucí a klesající tendenci, přičemž nejvyšší meziroční nárůst ceny byl zaznamenán v roce 2005, naopak nejvýznamnější meziroční pokles byl naměřen v roce 2001. Při porovnání cen roku 2008 a 2000 můžeme říci, že se průměrná cena hovězího masa zadního bez kosti zvýšila o 7,5%.

Spotřebitelské ceny hovězího masa zadního bez kosti měly spíše rostoucí tendenci s výjimkou roků 2001 a 2003, kde zaznamenáváme nepatrné snížení spotřebitelských cen.

CPV hovězího masa předního bez kosti měly většinou klesající tendenci s výjimkou let 2004-2006, kdy shledáváme meziroční nárůst.

SC hovězího masa předního bez kosti měly naopak nepatrně rostoucí tendenci s výjimkou roku 2003.

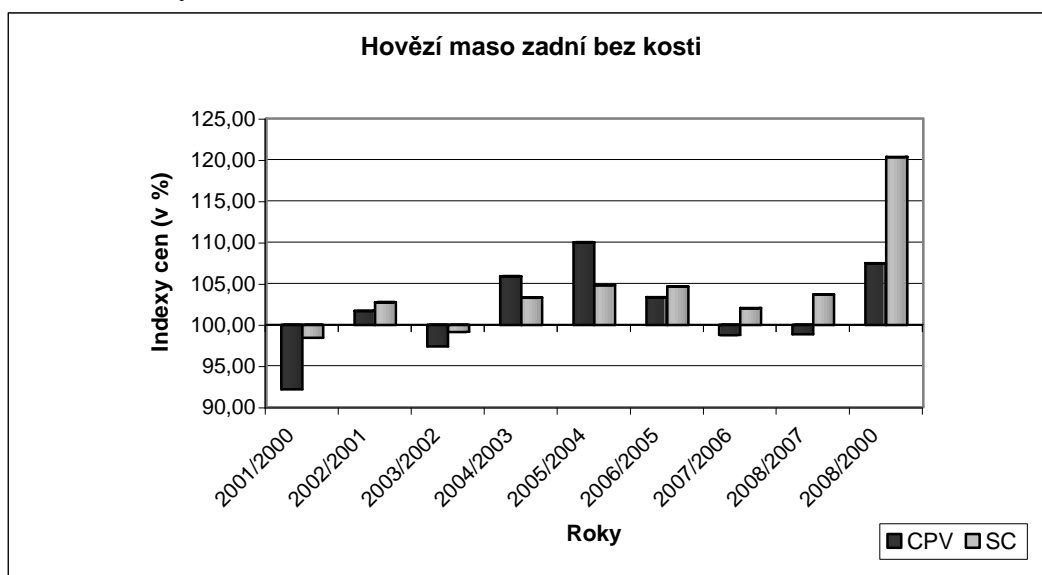
Ceny průmyslových výrobců za hovězí maso přední s kostí měly střídavě rostoucí a klesající tendenci. Nejvyšší meziroční nárůst byl naměřen v roce 2005 a to 7,66 %, oproti tomu největší meziroční pokles byl v roce 2001 a to 5,6%.

Spotřebitelské ceny hovězího masa předního s kostí měly převážně rostoucí trend, s výjimkou roku 2001 a 2003, kdy shledáváme minimální meziroční pokles.

CPV za hovězí svíčkovou kolísavý vývoj. Nejvyšší meziroční zvýšení ceny bylo naměřeno v roce 2004 a to téměř 26 %, naopak nejvýznamnější meziroční snížení ceny bylo naměřeno v roce 2001 a to 20,5 %.

SC hovězí svíčkové měly spíše rostoucí trend s výjimkou let 2002 a 2006. Nejvyšší meziroční zvýšení ceny hovězí svíčkové byly zaznamenány v roce 2004 a to více jak 21 %.

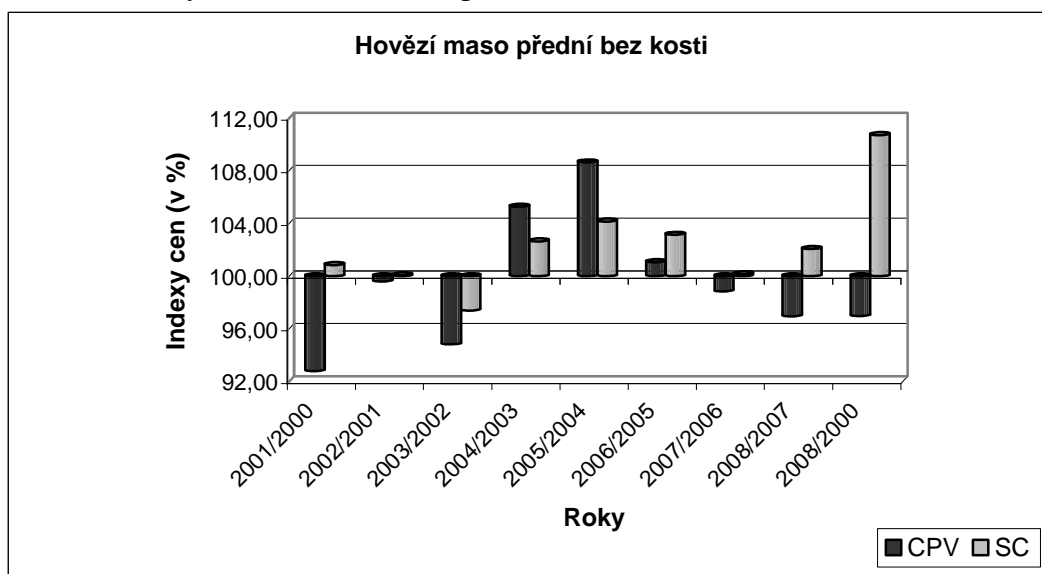
Graf 3: Indexy cen hovězího masa zadního bez kosti

Zdroj: autor

V tomto grafu je patrné, že se meziroční indexy cen průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny vyvíjely téměř podobně. Meziroční pokles či nárůst cen průmyslových výrobců hovězího masa zadního bez kosti vyvolal pokles či nárůst spotřebitelských cen s výjimkou let 2007 a 2008, kdy se CPV meziročně snižovaly, naopak spotřebitelské ceny rostly. V porovnání let 2000 a 2008 můžeme říci, že došlo jak k nárůstu cen průmyslových výrobců tak i SC, přičemž spotřebitelské ceny vzrostly o více jak 20 % a CPV o 7,5 %.

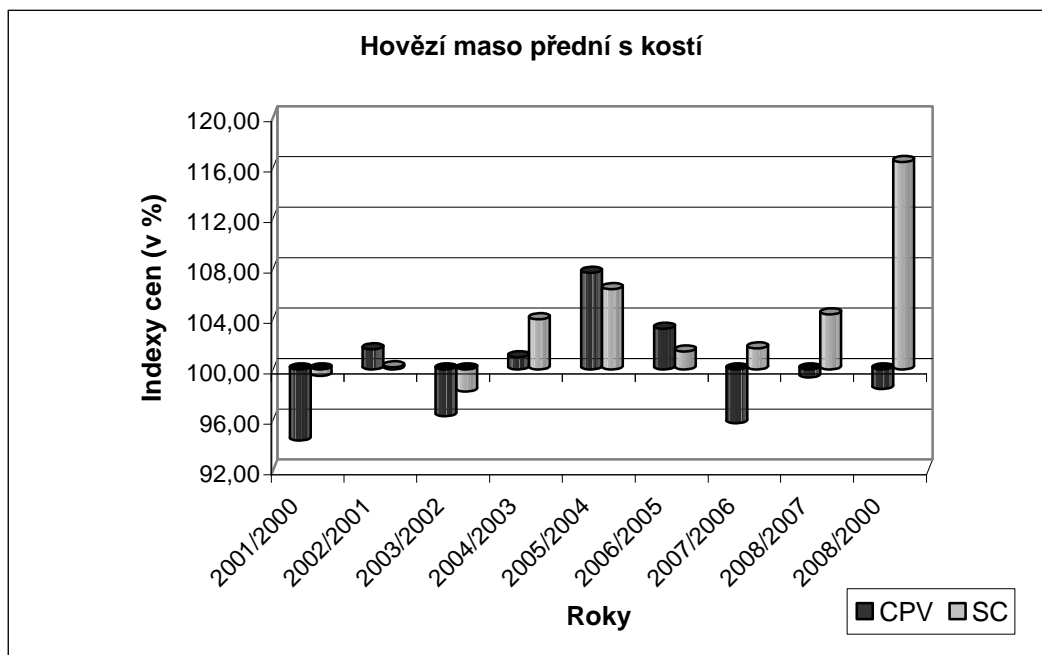
Graf 4: Indexy cen hovězího masa předního bez kosti

Zdroj: autor

Graf porovnává vývoj meziročních cen hovězího masa zadního bez kosti. Zde je patrné, že pouze v letech 2004 až 2006 byl kladný meziroční pohyb CPV, v ostatních letech sledujeme meziroční propady cen průmyslových výrobců, což je patrné i v konečném porovnání roků 2000 a 2008, kdy ceny hovězího masa předního s kostí byly o 3 % nižší. Zato spotřebitelské ceny se v meziročním porovnání vyvíjely kladně, s výjimkou roku 2003. Jak je z grafu zřejmé, tak SC se od roku 2000 do roku 2008 zvýšily o téměř 11 %.

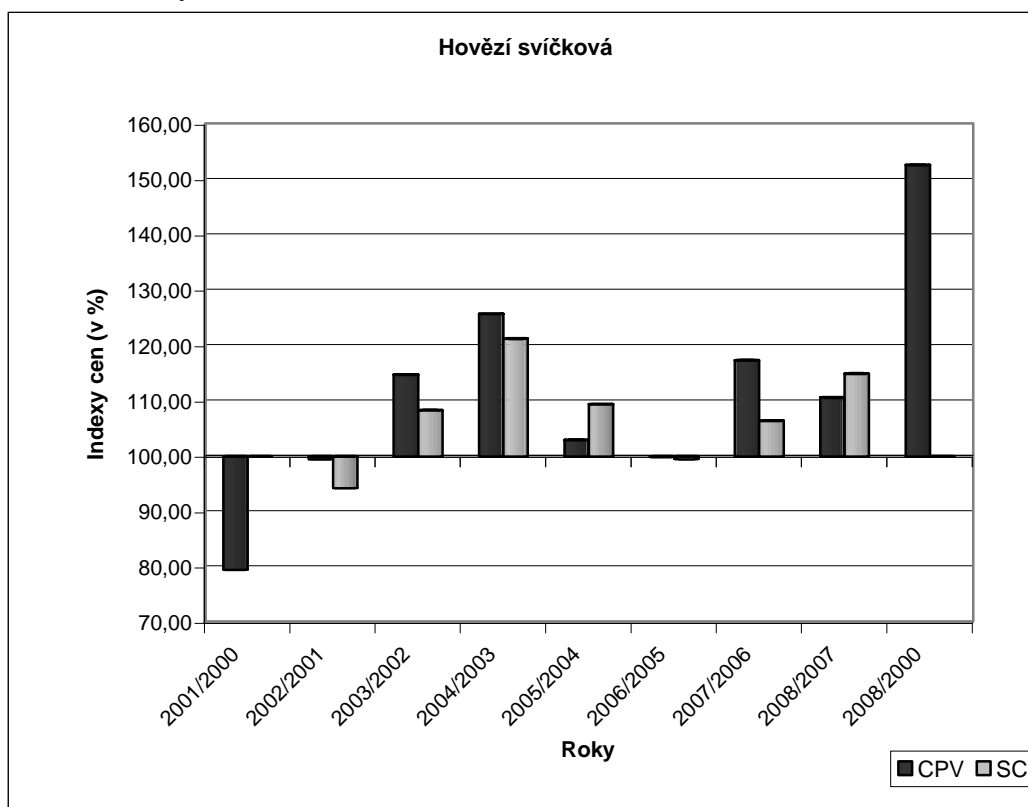
Graf 5: Indexy cen hovězího masa předního s kostí

Zdroj: autor

Graf porovnává meziroční změny cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen hovězího masa předního s kostí. Je zde zřejmé, že se ceny průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny vyvíjeli až do roku 2006 podobně, když klesaly či rostly ceny průmyslových výrobců, tak klesaly nebo rostly i SC. Toto se však změnilo v roce 2007 a 2008, kdy ceny průmyslových výrobců klesaly a spotřebitelské ceny rostly. V celkovém porovnání let 2000 a 2008 je patrné, že došlo k poklesu cen průmyslových výrobců o 1,5 %, ale naopak spotřebitelské ceny vzrostly o 16,4 %.

Graf 6: Indexy cen hovězí svíčkové

Zdroj: autor

Graf značí vývoj meziročních CPV a spotřebitelských cen za hovězí svíčkovou. Zde můžeme říci, že se indexy spotřebitelských cen vyvíjely stejně jako indexy CPV, když rostly či klesaly CPV, tak rostly či klesaly spotřebitelské ceny. V konečném porovnání vidíme, že ceny průmyslovým výrobcům byly v roce 2008 ve srovnání s rokem 2000 o více jak polovinu vyšší.

4.2.2 Vepřové maso

Tabulka 11: CPV a SC vepřového masa a indexy CPV a SC vepřového masa

Rok	Vepřové maso (Kč/kg)				Roky	Index vepřového masa (v %)			
	vepřový bok		kýta bez kosti			vepřový bok		kýta bez kosti	
	CPV	SC	CPV	SC		CPV	SC	CPV	SC
2000	50,60	61,95	101,76	120,60	2001/2000	123,38	122,58	111,86	112,65
2001	62,43	75,94	113,83	135,85	2002/2001	85,20	88,68	85,50	77,63
2002	53,19	67,34	97,32	105,46	2003/2002	88,49	89,10	91,86	101,92
2003	47,07	60,00	89,40	107,48	2004/2003	104,95	106,22	107,04	107,01
2004	49,40	63,73	95,69	115,01	2005/2004	104,15	102,42	97,01	97,41
2005	51,45	65,27	92,83	112,03	2006/2005	95,96	98,19	98,72	98,47
2006	49,37	64,09	91,64	110,32	2007/2006	94,04	98,03	93,37	97,43
2007	46,43	62,83	85,56	107,48	2008/2007	102,05	103,34	100,07	102,21
2008	47,38	64,93	85,62	109,85	2008/2000	93,64	104,81	84,14	91,09

Zdroj: ČSÚ; TIS^{CR} SZIF; Vlastní výpočty

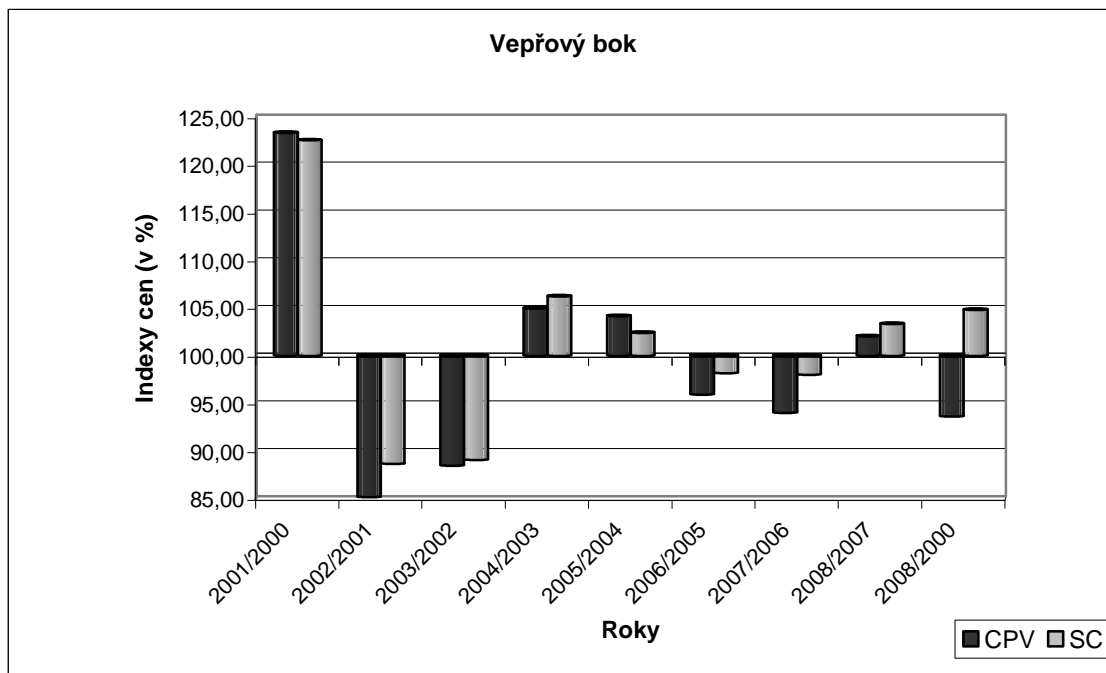
Poznámka: Průměr roku CPV vypočten jako vážený průměr; Průměr roku SC vypočten jako aritmetický průměr

Tato tabulka zachycuje jak vývoj CPV a SC vepřového boku a vepřové kýty bez kosti, tak i vývoj indexů CPV a SC vepřového boku a vepřové kýty bez kosti od roku 2000 do roku 2008.

Indexy CPV a SC vepřového boku měly střídavě rostoucí a klesající tendenci, přičemž nejvyšší meziroční nárůst CPV i SC byl zaznamenán v roce 2001, naopak největší meziroční pokles CPV i SC byl v roce 2002.

Indexy CPV a SC vepřové kýty bez kosti měly také střídavě rostoucí a klesající vývoj. Nejvyšší meziroční nárůst CPV i SC vepřové kýty bez kosti sledujeme v roce 2001, oproti tomu největší meziroční pokles těchto obou cen byl naměřen v roce 2002.

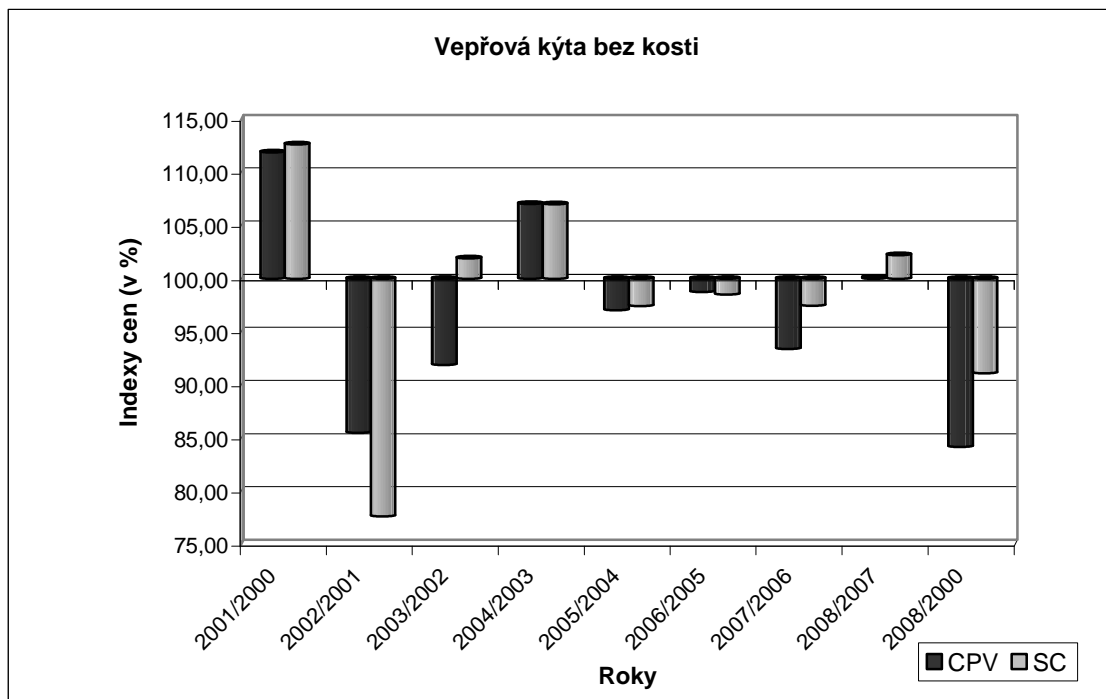
Graf 7: Indexy cen vepřového boku

Zdroj: autor

Graf zachycuje vývoj indexů cen průmyslových výrobců i spotřebitelských cen vepřového boku. Z grafu je patrné, že růst CPV vyvolal růst SC a naopak. Ale v konečném porovnání vidíme, že ceny průmyslových výrobců byly v roce 2008 o 6,36 % nižší než v roce 2000, naopak spotřebitelské ceny byly v roce 2008 o téměř 5 % vyšší než v roce 2000.

Graf 8: Indexy cen vepřové kýty bez kosti

Zdroj: autor

Z grafu, který značí meziroční vývoj CPV a SC vepřové kýty bez kosti, je zjevné, že se průměrné meziroční CPV a SC vyvíjely stejným směrem s výjimkou roku 2003, kdy CPV meziročně klesaly a spotřebitelské ceny rostly. Z celkového porovnání je vidět, že ceny průmyslových výrobců i spotřebitelské ceny vepřové kýty bez kosti byly v roce 2008 v porovnání s rokem 2000 výrazně nižší (CPV o 15,7 % a SC o 8,9 %).

5. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení vývoje cen zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat, porovnání cen českých zemědělských výrobců s cenami zemí Evropské unie a analýza vývoje cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa.

Na základě cenové analýzy bylo zjištěno, že ceny zemědělských výrobců jatečného skotu se od roku 2000 do roku 2003 v průměru snižovaly. Toto snížení bylo v souvislosti s výskytem případů BSE. V letech 2004 až 2006 šly ceny významně nahoru, tento nárůst u kategorie jatečných býků byl i v důsledku toho, že v zemích EU, kam hlavně býky vyvážíme, se ceny postupně zvyšovaly. V roce 2007 dochází k poklesu ceny jatečného skotu a od tohoto roku mají ceny kolísavý vývoj. Vývoj cen jatečných prasat je od roku 2000 do roku 2009 kolísavý, zaznamenáváme zde střídavě rostoucí a klesající vývoj.

V porovnání cen českých zemědělských výrobců s cenami Evropské unie můžeme konstatovat, že ceny jatečných prasat českých zemědělských výrobců jsou dlouhodobě nad průměrem Evropské unie, ale ceny jatečných býků jsou dlouhodobě hluboko pod průměrem EU.

V analýze cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa jsme se zaměřili na hovězí maso zadní bez kostí, hovězí maso přední bez kostí, hovězí maso přední s kostí, hovězí svíčkovou, vepřový bok a vepřovou kýtu bez kostí. V případě cen průmyslových výrobců hovězího masa můžeme říci, že se ceny od roku 2000 do roku 2003 v průměru snižovaly, od roku 2004 do roku 2006 měly rostoucí vývoj a od roku 2007 opět ceny klesaly s výjimkou hovězí svíčkové, která do roku 2002 měla klesající vývoj cen, ale od roku 2003 ceny začaly rapidně růst. U spotřebitelských cen hovězího masa můžeme konstatovat, že až do roku 2003 kopírovaly vývoj cen průmyslových výrobců, ale od roku 2004 už měly pouze rostoucí trend. Co se týče meziročních indexů průměrných cen hovězího masa, tak shledáváme, že při porovnání cen roku 2008 s rokem 2000 u všech kategorií hovězího masa došlo k nárůstu spotřebitelských cen. U cen průmyslových výrobců došlo k meziročnímu nárůstu pouze u kalorie hovězí svíčkové a hovězího masa předního bez kostí.

V případě vepřového masa můžeme říci, že spotřebitelské ceny kopírovaly vývoj cen průmyslových výrobců, když rostly ceny průmyslových výrobců, rostly i spotřebitelské ceny a naopak. Při srovnání roku 2008 s rokem 2000, jsme zjistili, že meziroční indexy cen průmyslových výrobců u obou kategorií vepřového masa poklesly. Meziroční indexy spotřebitelských cen poklesly pouze u kategorie vepřové kýty bez kostí, u kategorie vepřového boku se naopak zvýšily.

6. SUMMARY

Cílem této bakalářské práce je analýza vývoje cen zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat, vývoj cen průmyslových výrobců hovězího a vepřového masa a vývoj spotřebitelských cen hovězího a vepřového masa.

Teoretická část popisuje problematiku cen a analýzu časových řad.

Praktickou část této bakalářské práce tvoří analýza cen vybraných produktů.

Informace pro zpracování obou částí práce byly čerpány z odborné literatury a z internetu.

Klíčová slova: cena, analýza, skot, prasata, hovězí maso, vepřové maso

The aim of this bachelor work is an analysis of agricultural producer prices of cattle and pigs, developments in industrial producer prices of beef and pork, and consumer prices of beef and pork.

The theoretical part describes the pricing and analysis of time series.

The practical part of this thesis is an analysis of prices of selected products.

Information for processing both parts of the bachelor work were drawn from literature and the internet.

Keywords: price, analysis, cattle, pigs, beef, pork

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

1. DYNTAROVÁ, V. a POUŠEK, L. *Náklady, kalkulace a ceny*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2009. 117 s. ISBN 978-80-01-04215-1
2. KASAN, J. a FIBÍROVÁ, J. *Ceny a cenová politika*. 1. vyd. Praha: ALEKO Praha, 1991. 209 s. ISBN 80-85341-07-7
3. HANNA, N. a DODGE, H. R. *Pricing – Zásady a postupy tvorby cen*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1997. 203 s. ISBN 80-85943-34-4
4. KRUTINA, Václav. *Přednášky z předmětu Ekonomika podniku*, 2007
5. KOTLER, P. *Moderní marketing*. Přel. J. Langerová, V. Nový. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2
6. BŘEZINOVÁ, Monika. *Přednášky z předmětu Marketing*, 2008
7. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 3.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 714 s. ISBN 80-7179-681-6
8. MACÁKOVÁ, L. *Mikroekonomie – základní kurs*. 9. vyd. Slaný: Melandrium, 2005. 275 s. ISBN 80-86175-41-3
9. ČERMÁKOVÁ, A. *Statistika II*. 1.vyd. České Budějovice: ZF JU, 1998. 135 s. ISBN 80-7040-270-9
10. ARLT, J. a ARLTOVÁ, M. *Ekonomické časové řady*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 285 s. ISBN 978-80-247-1319-9
11. ŠNEKOVÁ, Irena. *Cenová politika v podniku: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2008. 55 s.

Internetové zdroje:

www.czso.cz

www.mze.cz

8. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

8.1 Seznam tabulek:

Tabulka 1: CZV jatečných býků jakostní třídy S, E, U

Tabulka 2: CZV jatečných krav jakostní třídy S, E, U

Tabulka 3: CZV jatečných jalovic jakostní třídy S, E, U

Tabulka 4: CZV jatečných telat jakostní třídy S, E, U

Tabulka 5: CZV jatečných prasat 1.tř. jakosti - odpovídá EU

Tabulka 6: Indexy průměrných CZV jatečných zvířat

Tabulka 7: Ceny jatečných prasat a jatečného skotu v EU

Tabulka 8: Tržby zemědělských výrobců jatečného skotu a jatečných prasat

Tabulka 9: CPV a SC hovězího masa

Tabulka 10: Indexy CPV a SC hovězího masa

Tabulka 11: CPV a SC vepřového masa a indexy CPV a SC vepřového masa

8.2 Seznam grafů:

Graf 1: Indexy průměrných ročních CZV jatečných zvířat

Graf 2: Ceny jatečného skotu a jatečných prasat v EU

Graf 3: Indexy cen hovězího masa zadního bez kosti

Graf 4: Indexy cen hovězího masa předního bez kosti

Graf 5: Indexy cen hovězího masa předního s kostí

Graf 6: Indexy cen hovězí svíčkové

Graf 7: Indexy cen vepřového boku

Graf 8: Indexy cen vepřové kýty bez kosti